

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

Strategická evaluace ESF s důrazem na OP LZZ ZKRÁCENÁ ZÁVĚREČNÁ ZPRÁVA

Upravená verze z 5. března 2012

PODPORUJEME VAŠI BUDOUCNOST

www.esfcr.cz

evropský
sociální
fond v ČR

Zadavatel: Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR
Odbor řízení pomoci z Evropského sociálního fondu

Zpracovatel: Konsorcium DHV CR a NVF, o.p.s.

Realizační tým: Mgr. Lenka Brown, vedoucí projektu
PhDr. Oldřich Čepelka
Mgr. Miroslava Drahotová
PhDr. Jaroslava Kadeřábková, CSc.
Mgr. Lukáš Maláč
Ing. Jarmila Modrá
Ing. Jana Váňová

Obsah

Manažerské shrnutí	4
1 Koncepce návrhu zaměření ESF pro období 2014-2020.....	7
1.1. Návrh vhodného věcného zaměření ESF v ČR pro období 2014 – 2020 a návrh vymezení vhodných oblastí podpory	7
1.2. Návrh vhodných implementačních mechanismů pro vymezené oblasti podpory	11
1.2.1. Režimy implementace	11
2 Komplexní návrh jednotlivých oblastí podpory	14
2.1. Oblast ALFA.....	14
2.2. Oblast BETA	42
2.3. ALFA – BETA (průřezové oblasti podpory).....	51
2.4. Prioritní oblasti podpory.....	56

Manažerské shrnutí

Zakázka Strategická evaluace ESF s důrazem na OP LZZ je zpracovávána na základě zadání Ministerstva práce a sociálních věcí ČR realizačním týmem konsorcia DHV CR, s.r.o a NVF, o.p.s., pod vedením DHV. Úkol byl realizován od poloviny srpna do konce listopadu 2011. V dalším období byly zpracovávány připomínky ze strany zadavatele a tyto připomínky reflektovány ve výstupech zakázky.

V první části této zakázky byla zpracována socioekonomická analýza v oblasti trhu práce a v oblasti boje s chudobou a predikce potřeb a problémů v těchto oblastech.

Analytická část zahrnuje posouzení širších souvislostí, ve kterých se opatření ESF v ČR realizují. Tedy kromě přímých dopadů intervence státní politiky zaměstnanosti a v boji s chudobou a realizovaných ESF projektů byl posouzen celkový socioekonomický vývoj ČR, jeho souvislosti s vývojem okolního světa, hlavně EU a výhled vývoje problémových oblastí do předpokládaného termínu působení intervencí ESF z následujícího programového období – do roku 2020. Přestože se v současné době teprve formují obrysy strukturální politiky na úrovni Evropské unie pro období 2014+ a konkrétní pravidla pro realizaci ESF ještě nejsou definitivně stanovena, existuje již nyní velké množství podkladových studií, dokumentů a návrhů závazných dokumentů, které budoucí vývoj pomáhají anticipovat.

Dále v rámci této části zakázky byl zpracován průmět národních a evropských strategických dokumentů a závěrů provedené socioekonomické analýzy.

V oblasti trhu práce z provedených analýz vyplynulo, že klíčovým problémem trhu práce je stále nesoulad poptávky a nabídky práce, tedy disparita mezi počtem a strukturou uchazečů o zaměstnání a počtem a strukturou volných pracovních míst. Dále z provedených analýz vyplynulo, že mezi základní potřeby, rizika a příležitosti, které pravděpodobně budou ovlivňovat trh práce do roku 2020, patří zejména nedostatek celkového počtu volných míst, strukturální nesoulad mezi nabízenými volnými místy a poptávkou po práci, nízká míra zaměstnanosti, nevhodná sektorová struktura zaměstnanosti, nízká úroveň zapojení flexibilních forem zaměstnávání, vysoká míra nezaměstnanosti v ČR – hlavně vysoký podíl dlouhodobé nezaměstnanosti skupin ohrožených na trhu práce, prohlubující se rozdíly v zaměstnanosti a nezaměstnanosti v regionech, rozdíly ve vzdělanostní úrovni zaměstnaných v regionech, kvalita budoucích lidských zdrojů, úroveň dalšího profesního vzdělávání, zapojení zahraničních zaměstnanců do chodu české ekonomiky, nelegální zaměstnávání a s tím spojené daňové úniky, rozvoj efektivních, vysoce výkonných a kvalitních služeb zaměstnanosti, automatizace rutinní práce služeb zaměstnanosti a posílení spolupráce se zaměstnavateli.

V oblasti boje s chudobou z provedených analýz vyplynulo, že v českých podmínkách se ukazuje jako hlavní příčina chudoby a sociálního vyloučení nedostatečná výše příjmů oproti nákladům, které průměrná rodina nebo jednotlivci vynakládají na zajištění obživy, bydlení a dalších nezbytných potřeb, jako je ošacení, vzdělání, zdraví a trávení volného času. Přiměřený příjem je však pouze jedním z pilířů aktivního sociálního začleňování. Důležitý je také přístup k zaměstnání a ke službám (včetně služeb sociálních dle zákona č. 108/2006 Sb.), v širším smyslu pak k uplatňování svých práv při účasti na životě společnosti.

Pokud jde o závěry vyhodnocení souladu identifikovaných potřeb s prioritami strategických dokumentů EU a ČR, je Česká republika ve svých strategických záměrech a úvahách plně v souladu se snahou Evropské unie propojit účelně a efektivně aktivity financované z politiky soudržnosti s posilováním konkurenceschopnosti a snahou o hospodářský růst v intencích Strategie Evropa 2020.

V druhé části zakázky byla zpracována tzv. metaevaluace, tedy zhodnocení a využití výstupů dosud zpracovaných evaluací zaměřených na nejrůznější aspekty realizace programů financovaných na území ČR z prostředků Evropského sociálního fondu. Konkrétně tak byly analyzovány zprávy k Operačnímu programu Rozvoj lidských zdrojů, k Jednotnému programovému dokumentu pro Cíl 3, k Programu Iniciativy Společenství EQUAL, k Operačnímu programu Lidské zdroje a zaměstnanost, k Operačnímu programu Praha Adaptabilita a k Operačnímu programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost.

Na základě provedených analýz byly identifikovány zejména ty závěry studií, které umožnily zhodnotit relevanci a účelnost dosud podporovaných prioritních os/priorit a opatření/oblastí podpory výše uvedených programů. Většina stávajících oblastí podpory byla vyhodnocena jako relevantní. Chybí však intervence pro osoby s kumulovanými handicapem.

Díličí závěry pak byly zohledněny při formulaci vlastního návrhu na další vhodné zaměření oblastí podpory zajištěné z ESF pro období 2014+ a jejich vhodného způsobu implementace.

V třetí, poslední části zakázky byl zpracován vlastní návrh vhodného zaměření podpory pro financování z ESF v období 2014+ a byla provedena jejich prioritizace dle významnosti jejich vlivu na vývoj zaměstnanosti a boje s chudobou v ČR. Byly popsány možné způsoby implementace těchto oblastí. Dále byly zpracovány detailní teorie změny k těm oblastem podpory, u nichž převažuje tzv. mainstreamový režim implementace. K těm oblastem podpory, u nichž byl jako vhodný režim implementace navržen „specifický“ či „systémový“, tj. u projektů velmi se vzájemně odlišujících, a u nichž nelze předpokládat jejich „šablonizaci“, byly zpracovány logické rámce.

Pokud jde o vlastní návrh na věcné zaměření podpory ESF pro období 2014+, bylo věcné zaměření této podpory rozděleno do čtyř hlavních oblastí označených řeckými písmeny

ALFA – zaměstnanosti, BETA – boj s chudobou a sociální začleňování, GAMA – veřejná správa a DELTA – vzdělávání. Podrobně pak byly rozpracovány zejména tematické oblasti ALFA a BETA, neboť právě na ně bylo zaměřeno zadání této zakázky.

V rámci uvedených dvou tematických oblastí pak bylo identifikováno celkem 10 oblastí podpory, včetně jejich konkrétních dílčích aktivit. Jednotlivé oblasti podpory byly přitom identifikovány v úzké souvislosti s hlavními problémy identifikovanými v průběhu první a druhé části realizace zakázky. Mezi tyto oblasti podpory patří: Podpora tvorby udržitelných pracovních míst, Další vzdělávání v podnicích a podpora udržení zaměstnání, Podpora boje s dlouhodobou nezaměstnaností, Podpora zvyšování zaměstnanosti, Podpora rozvoje veřejných služeb zaměstnanosti, Podpora boje s chudobou a doprovodnými společensky nežádoucími jevy, Rozvoj sociální ekonomiky, Rozvoj poskytovatelů sociálních služeb, Komplexní programy na podporu integrace vybraných skupin a Tvorba a implementace strategií místního rozvoje.

Mezi další úkoly třetí části této zakázky patřilo také zpracování návrhu vhodných monitorovacích indikátorů, a to zejména k těm oblastem podpory, resp. jejich dílčím aktivitám, které lze implementovat prostřednictvím mainstreamových projektů, a dále také návrh vhodného způsobu hodnocení navržených oblastí podpory a jejich aktivit.

Pokud jde o monitorovací indikátory, z provedených analýz jednoznačně vyplynulo, že v případě mainstreamových projektů bude hlavní důraz nutně klást zejména na indikátory výstupů, neboť ve vazbě na ně bude možné díky jednoznačné kauzalitě mezi projektovými výstupy, výsledky a dopady hodnotit úspěšnost jednotlivých projektů či dílčích intervencí. Na druhou stranu u projektů specifických a systémových bude větší důraz třeba klást zejména na indikátory výsledků, a to právě s ohledem na předem ne vždy známé a prověřené kauzální vztahy mezi projektovými výstupy a výsledky. V této oblasti byl také nově kladen důraz na sběr údajů o indikátorech z již existujících databází a dalších zdrojů dat, čímž byl vytvořen předpoklad pro větší využití tohoto typu sběru dat v příštím programovém období.

Co se týče návrhů na zaměření budoucích evaluací, vyplynulo z provedených analýz, že mezi plánované evaluace budou patřit zejména evaluace tematické, průběžné a dopadové, doplněné o další evaluace zaměřené zejm. na hodnocení stávajícího výkonu dosahovaného v rámci jednotlivých programů financovaných z ESF a na hodnocení prováděné na projektové úrovni u projektů se specifickým či systémovým režimem implementace.

1 Koncepce návrhu zaměření ESF pro období 2014-2020

1.1. Návrh vhodného věcného zaměření ESF v ČR pro období 2014 – 2020 a návrh vymezení vhodných oblastí podpory

Návrh hlavních tematických oblastí, oblastí podpory a dílčích aktivit vychází z výsledků analýz zpracovaných v rámci úkolu č. 1 a 2 této zakázky a je v souladu s návrhy nových nařízení EU¹ a s návrhy národních rozvojových priorit² a národního programu reforem ČR³.

Tabulka 1 Kohezní politika EU a koncepce ESF

Tematický cíl kohezní politiky EU dle čl. 9 obecného nařízení	Začlenění do koncepce využití ESF v ČR
č. 8 - podpora zaměstnanosti a pracovní mobility	první hlavní prioritní oblast pro podporu ESF
č. 9 - podpora sociálního začleňování a boj s chudobou	druhá hlavní prioritní oblast pro podporu ESF
č. 11 - zvyšování kapacity institucí a výkonná veřejná správa	třetí hlavní prioritní oblast pro podporu ESF
č. 10 - investice do vzdělání, odbornosti (skills) a celoživotního učení	čtvrtá hlavní prioritní oblast pro podporu ESF – avšak vzdělání je vůči třem předchozím prioritám v instrumentální pozici: je to prostředek ke zvýšení zaměstnanosti, k sociálnímu začlenění a k výkonnější veřejné správě

Zdroj dat: Obecné nařízení

Čtyři hlavní tematické oblasti, z nichž první dvě jsme v souladu se zadáním zakázky rozpracovali do oblastí podpory a dílčích aktivit, jsme pro přehlednost označili řeckými písmeny, vyjádřili diagramem a blíže charakterizovali jejich zaměření.

Pokud jde o synergické vazby na ostatní tematické oblasti vymezené návrhem obecného nařízení, domníváme se, že zvlášť významnou roli v kontextu ESF hraje oblast zaměřená

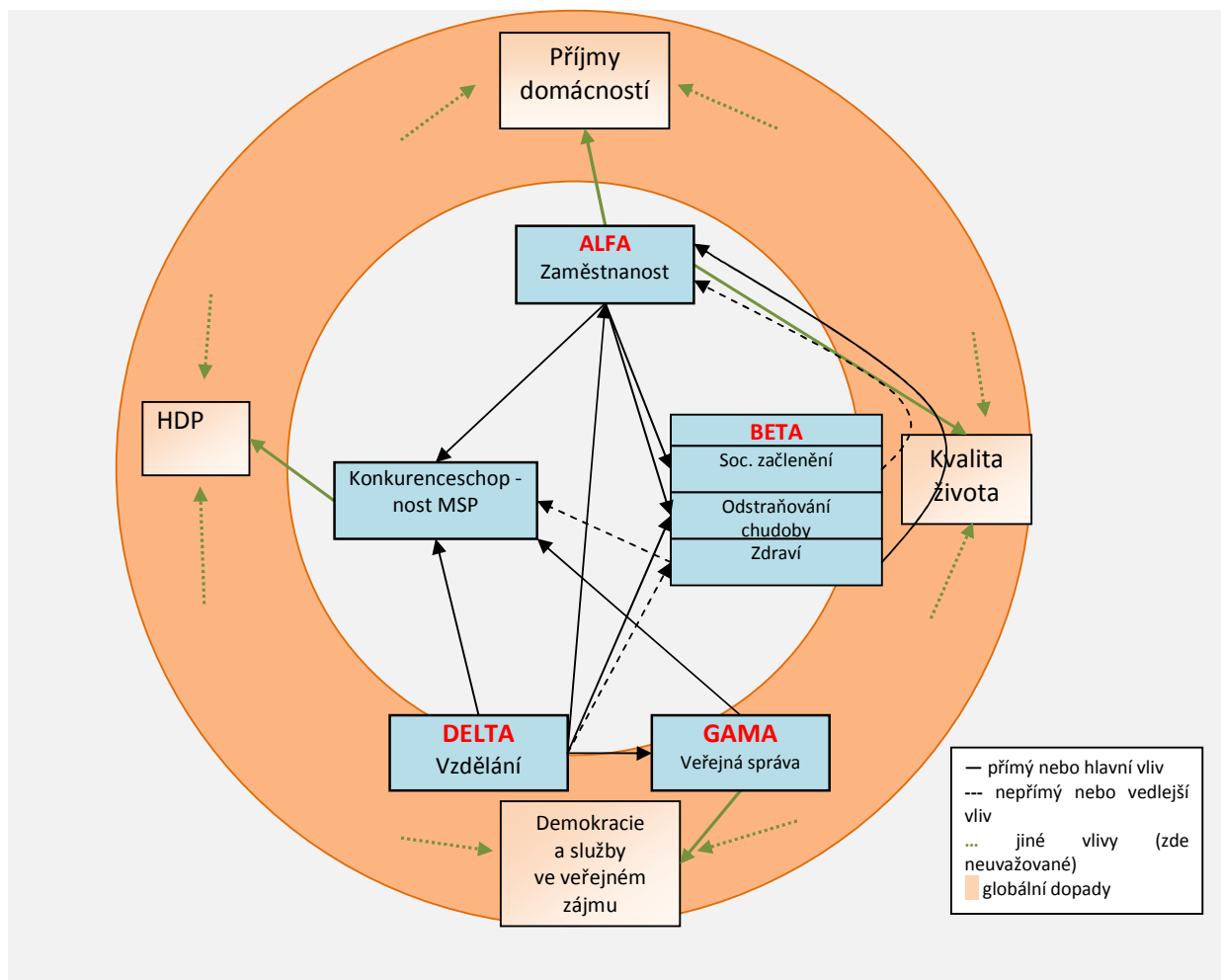
¹ Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council laying down common provisions on the European Regional Development Fund, the European Social Fund, the Cohesion Fund, the European Agricultural Fund for Rural Development and the European Maritime and Fisheries Fund covered by the Common Strategic Framework and laying down general provisions on the European Regional Development Fund, the European Social Fund and the Cohesion Fund and repealing Regulation (EC) No 1083/2006 {SEC(2011) 1142 final} z 6. října 2011. Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on the European Social Fund and repealing Regulation (EC) No 1081/2006 {SEC(2011) 1131 final} z 6. října 2011

² Souhrnný návrh zaměření budoucí kohezní politiky Evropské unie po roce 2013 v podmínkách České republiky, obsahující i návrh rozvojových priorit pro čerpání fondů Evropské unie po roce 2013 (dle Usnesení vlády ČR ze dne 31. srpna 2011 č. 650)

³ Investice pro evropskou konkurenceschopnost: Příspěvek České republiky ke Strategii Evropa 2020. Národní program reforem České republiky 2011.

na konkurenceschopnost MSP. Z tohoto důvodu je do následujícího schématu zahrnuta i tato oblast, ke které jsou vyznačeny vazby od hlavních tematických oblastí ESF.

Obrázek 1 Vymezení tematických oblastí

Zdroj dat: vlastní interpretace

Diagram schematicky znázorňuje hlavní vazby mezi tematickými oblastmi a okolními vlivy a dopady. Pro zjednodušení předpokládáme, že hlavními (cílovými) žádoucími dopady jsou růst HDP, příjmů domácností, kvality života a demokracie a služby ve veřejném zájmu. ESF k těmto dopadům může významně přispět.

Co se týče oblastí podpory GAMA a DELTA je jim na tomto místě věnována poznámka, neboť jsou integrální součástí celého systému rozvoje lidských zdrojů a patří do oblastí intervencí Evropského sociálního fondu. Vzhledem k tomu, že tato zakázka na ně není orientována, nejsou pak již dále rozpracovávány.

GAMA: Zvyšování kapacity institucí a výkonné veřejná správa

Oblast GAMA - zefektivňování veřejné správy je do návrhu zahrnuta dvojím způsobem. V případě služeb zaměstnanosti jde o přímou vazbu na tematickou oblast trhu práce, a proto tvoří součást níže uvedených oblastí podpory tematické oblasti ALFA. Podobně je tomu v případě institucionální podpory sociálních služeb promítnutou v tematické oblasti BETA. Dále je však z ESF třeba podporovat i rozvoj ostatních částí veřejné správy, neboť ta jako celek vytváří základní rámec pro konkurenceschopnost českého podnikatelského prostředí (viz schéma uvedené výše) i celkový rozvoj kvality života české společnosti.

Jde o zkvalitňování veřejných služeb a další profesionalizaci veřejné správy v ČR jakožto klíčový prvek vytvářející základní předpoklady pro rozvoj konkurenceschopnosti české ekonomiky a zlepšování kvality života obyvatel, s přímou vazbou na sociální integraci všech skupin obyvatel.

V této oblasti půjde zejména, ale nejenom o tato opatření:

- ✓ podpora reforem nutných pro zvyšování zaměstnanosti, společenské koheze a kvality vzdělávání na místní, regionální a národní úrovni;
- ✓ posilování kapacit institucí veřejné správy na všech úrovních včetně vzdělávání pracovníků;
- ✓ zvyšování kvality služeb poskytovaných veřejnou správou (specifikace služeb by měla být provedena až před 1. 1. 2014);
- ✓ podpora zapojování občanů a místních organizací do tvorby a realizace veřejných politik;
- ✓ podpora inovačních přístupů k rozvoji místní demokracie a k partnerství mezi aktivními subjekty v dané lokalitě či regionu;
- ✓ podpora komunitního plánování v širším slova smyslu, tj. plánování zaměřeného na přípravu a realizaci strategií místního rozvoje.

DELTA: Vzdělávání a celoživotní učení

Oblast DELTA - vzdělávání je do návrhu zahrnuta jak v podobě samostatné oblasti podporované z ESF nad rámec uvedených oblastí podpory, tak jako průřezová součást navržených oblastí podpory, a to z toho důvodu, že vzdělávání, obzvláště další profesní vzdělávání, často představuje jeden z hlavních nástrojů dosahování požadovaných změn na trhu práce i v oblasti boje s chudobou.

Tato oblast zahrnuje investice do rozvoje systému celoživotního učení. Část dalšího profesního vzdělávání, která podporuje zaměstnanost a zaměstnatelnost lidí pohybujících se již na trhu práce, je zahrnuta v tematických oblastech ALFA, BETA a GAMA.

Pokud jde o specifická témata, která by měla být podpořena v rámci rozvoje systému vzdělávání, jedná se zejména o:

- ✓ rozvoj systému celoživotního učení;

- ✓ zlepšení přístupu obyvatel k nabídkám celoživotního učení, které zahrnuje další vzdělávání (i mimo obor aktuálního zaměstnání);
- ✓ zajištění většího souladu nabízené struktury oborů a požadavků trhu práce;
- ✓ podporu technických a přírodovědných oborů zahrnujících zkvalitnění výuky těchto oborů na všech stupních škol;
- ✓ zajištění systematického vzdělávání pedagogických a řídicích pracovníků škol všech stupňů pro zvýšení kvality výstupů všeobecného i odborného vzdělávání.

Mezi oblasti podpory, které by měly být hrazeny z národních, regionálních a místních veřejných zdrojů (podle možností se soukromým spolufinancováním), patří zejména **zajištění volnočasových aktivit pro děti z ohrožených rodin** (tj. z nízkopříjmových rodin a z problémových rodin či rodin samoživitelů/samoživitelů), **poradenství a vzdělávání rodičů z nízkopříjmových a jiných ohrožených skupin**, **zajištění bezpečnosti občanů**, **podpora aktivit zlepšujících zdravotní stav občanů a propagujících zdravý životní styl**.

Z jiných zdrojů, než je ESF, je třeba také zajistit **podporu sociální integrace těch zdravotně postižených obyvatel**, u nichž vzhledem k jejich zdravotnímu stavu již nelze předpokládat návrat na trh práce, **dále výstavbu sociálních bytů (ERDF) a zajištění potřebné infrastruktury v zaostávajících regionech či vyloučených lokalitách (ERDF, příp. CF)**. Z dalších evropských zdrojů (zejména EAFRD a ERDF) je třeba zajistit **specifické potřeby venkovských regionů**.

1.2. Návrh vhodných implementačních mechanismů pro vymezené oblasti podpory

1.2.1. Režimy implementace

Mechanismy implementace se liší především podle typů projektů a dále podle toho, který subjekt (na centrální úrovni či v regionech) je subjektem implementace.

Typy projektů a subjekty implementace

Podle typů projektů lze rozlišovat projekty:

- **systémové** (jejich předmětem je změna v systému určité veřejné služby, tj. ve struktuře systému, v jeho funkcích anebo v jeho nejbližším relevantním okolí)
- **aplikační** (jejich předmětem jsou výstupy, tj. produkty a služby, z nichž mají přímý užitek definované cílové skupiny)

Aplikační projekty mohou být:

- **mainstreamové** (vzájemně podobné projekty s přednastavenými cíli, nízkou specifičností problému i řešení, stejnorodými aktivitami a výstupy a s předem kalkulovanými náklady).
- **specificky zaměřené** (projekty vzájemně málo podobné, reagující na specifika problému, potřeb cílových skupin i samotného žadatele, s rozmanitými aktivitami a výstupy, s jedinečně formulovanými cíli a hodnotami výstupů a výsledků).

Specificky zaměřené projekty se dělí na:

- **inovativní** (vysoce inovativní až unikátní, přesto s potenciálem šíření výstupů).
- **ostatní** (projekty, které jsou jedinečné pro realizovaný subjekt, avšak využívající již existující postupy).

V současném období se v OP LZZ a OP PA vyskytují především aplikační projekty specificky zaměřené, v menší míře projekty systémové. V OP VK se nově využívají i mainstreamové projekty.

Způsob implementace specificky zaměřených (příp. i mainstreamových) projektů může být jednak centralizovaný, jednak decentralizovaný. V centralizovaném režimu existuje jediné místo, které zajišťuje přípravu a zveřejnění výzev k podávání projektových žádostí, jejich posuzování, výběr a schvalování. V decentralizovaném režimu může zaměření projektů upřesňovat, projektové žádosti vybírat a schvalovat skupina subjektů rozmístěná na území ČR. Tyto subjekty mohou být různé pro různé oblasti podpory, vždy

však jde o homogenní skupinu – např. kraje apod. - a působí jako zprostředkující subjekty operačního programu.

Pokud jde o přesun dalších funkcí na zprostředkující subjekty (zejména provádění závěrečných kontrol a plateb), záleží na rozhodnutí řídicího orgánu. Decentralizovaný způsob může být spojen s přenesením pouze některých funkcí a souvisí s rozhodnutím o využití různých nástrojů implementace. Například tvorba a realizace plánů společných akcí (Joint Action Plans podle čl. 93-98 ON) je vhodná v centralizovaném režimu, kdežto nástroj globálních grantů (podle čl. 113(7) ON) může být uplatněn centralizovaným i decentralizovaným způsobem. Decentralizovanému režimu nepochybně vyhovuje komunitně řízený místní rozvoj podle čl. 28-31 ON.

Komplexnost oblastí podpory z hlediska způsobů implementace

Oblasti podpory navržené v další části jsou natolik komplexní a mnohostranné, že se k nim většinou pojí několik vhodných způsobů implementace.

V případě specificky zaměřených projektů pak závisí konkrétní způsob implementace (centralizovaný, decentralizovaný) na dalších okolnostech a rozhodnutí musí být učiněno až řídicím orgánem nového operačního programu. Těmito okolnostmi jsou zejména a) kapacitní připravenost decentralizovaných subjektů k převzetí implementačních úkolů, b) obsah konkrétní výzvy (který sám závisí na aktuálním stavu v potřebách podpory).

Podobná situace se vyskytuje již v současném období. Oblasti podpory OP LZZ lze z hlediska vhodných režimů implementace hodnotit takto, přestože upozorňujeme, že mainstreamový způsob dosud nebyl využit:

Tabulka 2 Oblasti podpory OP LZZ 2007 - 13

Oblasti podpory OP LZZ 2007-13	Systém.	Mainstr.	Specif.
1.1 Zvýšení adaptability zaměstnanců a konkurenceschopnosti podniků	C	A	B
1.2 Zvýšení adaptability zaměstnanců restrukturalizovaných podniků	C	A	B
2.1 Posílení aktivních politik zaměstnanosti	B	B	C
2.2 Modernizace institucí a zavedení systému kvality služeb zaměstnanosti a jejich rozvoj	B	C	B
3.1 Podpora sociální integrace a sociálních služeb	C	A	B
3.2 Podpora sociální integrace příslušníků romských lokalit	C	B	A
3.3 Integrace sociálně vyloučených skupin na trhu práce	C	A	B
3.4 Rovné příležitosti žen a mužů na trhu práce a sladění pracovního a rodinného života	C	B	A
4.1 Posilování institucionální kapacity a efektivnosti veřejné správy	B	A	C
5.1 Mezinárodní spolupráce	C	C	A

Zdroj dat: OP LZZ

Písmena označují prioritu řešení daným způsobem implementace:

A = přednostně

B = zčásti

C = nevhodné

Všechny oblasti byly z hlediska způsobů implementace „namixované“ podobně jako oblasti navržené nově pro příští období. V nich lze předběžně indikovat tyto převažující způsoby implementace:

Tabulka 3 Oblasti podpory OP LZZ 2014 – 20

Navrhované oblasti podpory 2014-20	Systém.	Mainstr.	Specif.
I. Podpora tvorby udržitelných pracovních míst	C	A	B
II. Další vzdělávání v podnicích a podpora udržení zaměstnání	C	B	A
III. Podpora boje s dlouhodobou nezaměstnaností	C	A	B
IV. Podpora zvyšování zaměstnanosti	C	B	A
V. Podpora rozvoje veřejných služeb zaměstnanosti	A	B	C
VI. Podpora boje s chudobou a doprovodnými společensky nežádoucími jevy	B	B	A
VII. Rozvoj sociální ekonomiky	B	C	A
VIII. Rozvoj poskytovatelů sociálních služeb	B	B	A
IX. Komplexní programy na podporu integrace vybraných skupin	B	B	A
X. Tvorba a implementace strategií místního rozvoje	A	C	B

Zdroj dat: vlastní interpretace

2 Komplexní návrh jednotlivých oblastí podpory

2.1. Oblast ALFA

Hlavní cíle NPR v oblasti ALFA:

- Přispět ke zvýšení celkové zaměstnanosti osob ve věku 20-64 na 75 %.
- Přispět ke zvýšení zaměstnanosti žen ve věku 20-64 na 65 %.
- Přispět ke zvýšení míry zaměstnanosti starších osob ve věku 55 -64 na 55 %.
- Přispět ke snížení míry nezaměstnanosti mladých osob ve věku 15-24 o třetinu oproti roku 2010.
- Přispět ke snížení míry nezaměstnanosti osob s nízkou kvalifikací (ISCED 0-2) o čtvrtinu oproti roku 2010.

I. PODPORA TVORBY UDRŽITELNÝCH PRACOVNÍCH MÍST

Vazba na investiční priority ESF:

Sebezaměstnávání, podnikatelství a podpora zakládání podniků;
Rovnost mezi muži a ženami a sladění pracovního a soukromého života;
Podpora sociální ekonomiky a sociálních podniků.

Zdůvodnění oblasti podpory:

V souladu s provedenými socioekonomickými analýzami bylo potvrzeno, že mezi jeden z hlavních problémů českého trhu práce patří nedostatek volných pracovních míst, a to jak v absolutním počtu, tak ve vhodné struktuře.

Toto úzce souvisí se stávajícím stavem hospodářské politiky ČR odrazující podnikatele od vytváření nových pracovních míst a od zaměstnávání osob ze znevýhodněných skupin obyvatel. Dále bylo potvrzeno, že zakládání podniků patří mezi rizikové činnosti, neboť velký podíl nově založených podniků je nucen brzy či v relativně krátké době ukončit svou podnikatelskou činnost. Na základě dosud realizovaných projektů i zahraničních zkušeností bylo ověřeno, že systematická poradenská činnost určená podnikatelům, včetně začínajících, může toto riziko pomoci výrazně překlenout a tím podpořit tvorbu nových pracovních míst.

Výše uvedené bylo rovněž potvrzeno metaevaluací. Systematický boj proti diskriminaci na trhu práce a podpora flexibilních forem práce jsou identifikovány jako intervence, které nejsou v rámci financování z ESF realizovány, což může mít negativní dopad na realizaci jiných intervencí, které jsou s nimi věcně propojeny.

Vzhledem k charakteru zaměření ESF není možná přímá investiční podpora zaměstnavatelů např. v rozšiřování jednotlivých výrobních provozů a vytváření nových pracovních míst, a proto je vhodné tuto aktivitu doplnit aktivitami z ERDF.

Cíl oblasti podpory:

Zvýšit počet nově vytvořených udržitelných pracovních míst

Navrhované aktivity oblasti podpory:I/1 Podpora podnikání v regionech ČR, zejména v těch s vysokou nezaměstnaností

- o Podpora zakládání a rozvoje nových podniků a SVČ;
- o Podpora zvyšování počtu pracovních míst v existujících podnicích;
- o Podpora rozvoje podnikatelských činností OSVČ.

Pro výše uvedenou aktivitu budou využity následující nástroje:

- o Rozvoj poskytovatelů poradenských služeb pro začínající podnikatele;
- o Osvěta a poradenství v oblasti zahájení vlastní podnikatelské činnosti formou systematického vzdělávání v oblastech klíčových pro podnikání (vč. např. tzv. job klubů);
- o Podpora zakládání nových podniků a zahajování činnosti OSVČ prostřednictvím poradenství v procesu zakládání a rozjezdu podnikatelské činnosti;
- o Poradenství pro vytváření nových pracovních míst.

I/2 Tvorba pracovních míst pro příslušníky ohrožených skupin na trhu práce včetně chráněných pracovních míst a míst v sociálních podnicích.

- o Doprovodná opatření včetně finanční podpory;
- o Osvěta zaměřená na zvyšování povědomí o možnostech podpory při zvyšování počtu chráněných pracovních míst a v sociálních podnicích.

I/3 Podpora flexibilních forem práce včetně finanční motivace pro uplatňování těchto forem zaměstnávání pro podnikatelské subjekty.**Cílové skupiny:**

Osoby ohrožené na trhu práce, zájemci o podnikání, uchazeči o podnikání

Podporované subjekty:

Zaměstnavatelé, OSVČ, poskytovatelé poradenských služeb pro začínající podnikatele

Navrhovaný způsob implementace:

V rámci této oblasti podpory se přednostně navrhuje využívat **mainstreamové projekty** jako vhodný způsob implementace. Předpokládá se velká podobnost projektů zaměřených na obdobné výstupy. U projektů v uvedených opatření se navrhuje cílová kritéria:

- I/1 - dotace osobních nákladů na prac. místo v trvání 6 měsíců za předpokladu následného udržení po dobu X měsíců ⁴;
- I/2 - paušální náklady na vytvoření prac. místa + dotace do osob. nákladů po dobu 6 měsíců ...;
- I/3 - dotace do osob. nákladů po dobu 6 měsíců na každé místo do celk. počtu X míst s některou z těchto forem organizace práce.

Doplňkově se navrhuje využívat **specificky zaměřené projekty**.

Navrhované indikátory pro jednotlivé aktivity oblasti podpory:

Aktivita I/1: Podpora podnikání v regionech ČR, zejména v těch s vysokou nezaměstnaností

Klíčové výsledky intervence:

Na základě teorie změny byly identifikovány tyto klíčové výsledky aktivity (bezprostředně navazující na dosažené výstupy):

- zvýšení podnikatelských dovedností a zájmu o podnikání;
- vznik nových podnikatelských subjektů;
- růst počtu pracovních míst v podpořených podnicích.

Měření výsledků intervence prostřednictvím sběru dat od příjemců podpory

Intervence má za cíl podporovat nejen získání dovedností a kvalifikace pro podnikání, ale také bezprostřední podporu vzniku podniku. Klíčové je proto, aby monitorovací systém zachycoval minimálně následující informace:

- **Počet úspěšně podpořených osob**

Definice: Celkový počet osob, které obdržely jednu nebo více podpor v projektu a svou účast v dané podpoře ukončily předepsaným způsobem.

Klíčový výsledek intervence: zvýšení podnikatelských dovedností a zájmu o podnikání. Pomocný indikátor pro kvantifikaci indikátoru „Počet nových podnikatelských subjektů“, který monitoruje výsledek „Vznik nových podnikatelských subjektů“ (níže).

- **Počet podpořených podniků**

Definice: Počet podnikatelských subjektů, které obdržely jednu nebo více podpor v projektu.

Klíčový výsledek intervence: pomocný indikátor pro monitorování výsledku „růst počtu pracovních míst v podpořených podnicích“ za pomoci monitorovacího indikátoru „Počet pracovních míst v podpořených podnicích“, uvedeného níže.

Měření výsledků intervence prostřednictvím administrativních dat

- **Počet nových podnikatelských subjektů**

Definice: Počet podnikatelských subjektů, které vznikly v bezprostředním důsledku obdržené podpory. Podnikatelským subjektem se rozumí osoba samostatně výdělečně činná, obchodní společnost a družstvo. Obchodní společností se, dle zák.

⁴ Doba udržitelnosti by měla být stanovena předem. Volitelnými parametry jsou počty pracovních míst a délka trvání podpory. Podmínkou přijatelnosti žádosti může být požadavek na vybrané obory, regiony, velikost podniku apod.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

č. 513/1991 Sb., rozumí veřejná obchodní společnost, komanditní společnost, společnost s ručením omezeným a akciová společnost.

Klíčový výsledek intervence: Vznik nových podnikatelských subjektů.

- **Vývoj počtu podnikatelských subjektů**

Data ohledně počtu podnikatelských subjektů jsou sbírána živnostenským rejstříkem a obchodním rejstříkem. Tato data je ovšem možné použít pouze jako **kontextový indikátor**.

- **Počet pracovních míst v podpořených podnicích**

Definice: Průměrný přepočtený počet zaměstnanců podpořených podniků na celé úvazky.

Klíčový výsledek intervence: Růst počtu pracovních míst v podpořených podnicích
Průměrný přepočtený počet pracovních míst ekonomické subjekty uvádějí v rámci daňového přiznání. Alternativně je možné využít dat ČSÚ.

Aktivita I/2: Tvorba pracovních míst pro příslušníky ohrožených skupin na trhu práce včetně chráněných pracovních míst a míst v sociálních podnicích.

Klíčové výsledky intervence:

Na základě teorie změny jsou identifikovány následující klíčové výsledky aktivity, které kauzálně bezprostředně navazují na dosažené výstupy:

- zvýšená motivace zaměstnavatelů k zaměstnávání příslušníků skupin ohrožených na trhu;
- zvýšená kvalifikace a sebevědomí pro získání zaměstnání osob ohrožených na trhu práce;
- rozšíření počtu pracovních míst v existujících podnicích pro skupiny ohrožené na trhu práce;
- snížení nezaměstnanosti osob ohrožených na trhu práce.

Měření výsledků intervence prostřednictvím monitorovacího systému

- **Počet obsazených chráněných pracovních míst**

Definice: Počet chráněných pracovních míst, která jsou vytvořena s podporou projektu, která jsou vytvořena s podporou programu a obsazena osobami z cílové skupiny přepočtený na ekvivalent plného úvazku.

Klíčový výsledek intervence: rozšíření počtu pracovních míst v existujících podnicích pro skupiny ohrožené na trhu práce, snížení nezaměstnanosti osob ohrožených na trhu práce

- **Počet obsazených míst v sociálních podnicích**

Definice: počet pracovních míst v sociálních podnicích, která jsou vytvořena s podporou projektu, která jsou vytvořena s podporou programu a obsazena osobami z cílové skupiny přepočtený na ekvivalent plného úvazku.

Klíčový výsledek intervence: rozšíření počtu pracovních míst v existujících podnicích pro skupiny ohrožené na trhu práce, snížení nezaměstnanosti osob ohrožených na trhu práce

- **Počet úspěšně podpořených osob – příslušníků ohrožených skupin na trhu práce, které získaly novou kvalifikaci**

Definice úspěšně podpořené osoby viz výše

Klíčový výsledek intervence: zvýšená kvalifikace a sebevědomí pro získání zaměstnání osob ohrožených na trhu práce

- **Počet podpořených podniků**

Definice viz výše

Pomocný indikátor pro kvantifikaci indikátoru „Udržitelnost vytvořených chráněných pracovních míst“ a kvantifikaci udržitelnosti vytvořených pracovních míst v sociálních podnicích prostřednictvím dopadové evaluace, který monitoruje výsledek „Zvýšená motivace zaměstnavatelů k zaměstnávání příslušníků skupin ohrožených na trhu“ (níže).

Měření výsledků intervence prostřednictvím administrativních dat

- **Udržitelnost vytvořených chráněných pracovních míst**

Definice: Počet obsazených chráněných pracovních míst u příjemců podpory 6 měsíců po ukončení realizace projektu. Indikátor je možné kvantifikovat jako procentuální vyjádření počtu chráněných pracovních míst u příjemce podpory po ukončení jeho účasti v projektu.

Klíčový výsledek intervence: zvýšená motivace zaměstnavatelů k zaměstnávání příslušníků skupin ohrožených na trhu.

- **Zaměstnanost podpořených osob.**

Definice: Počet podpořených osob, které jsou v okamžiku sběru aktuálních hodnot indikátoru zaměstnané. Alternativně přepočtený počet osob, které byly zaměstnané po celou dobu od posledního sběru hodnot indikátoru (předpokládá se roční periodicitu sběru)⁵

Klíčový výsledek intervence: snížení nezaměstnanosti osob ohrožených na trhu práce.

Měření výsledků intervence prostřednictvím evaluace

- **Udržitelnost vytvořených pracovních míst v sociálních podnicích**

Definice: Počet obsazených pracovních míst v sociálních podnicích u příjemců podpory 6 měsíců po ukončení realizace projektu. Indikátor je možné kvantifikovat jako procentuální vyjádření počtu pracovních míst v sociálních podnicích u příjemce podpory po ukončení jeho účasti v projektu.

Klíčový výsledek intervence: zvýšená motivace zaměstnavatelů k zaměstnávání příslušníků skupin ohrožených na trhu.

Aktivita 1/3: Podpora flexibilních forem práce včetně finanční motivace pro uplatňování těchto forem zaměstnávání pro podnikatelské subjekty

Klíčové výsledky intervence:

⁵ V případě, že byla podpořená osoba zaměstnaná po celé dané období (tedy celý rok), je započtena jako jedna celá osoba. V opačném případě je započtena podílem, po který byla za dané období zaměstnána. Kalkulace indikátoru v této podobě ovšem vyžaduje vyšší stupeň propojení s daty ČSSZ tak, aby poskytovala nejen „aktuální“ údaj (osoba byla ve sledovaném roce nezaměstnaná), ale rovněž podíl doby za dané období, po které daná osoba nebyla zaměstnaná (a zároveň její ekonomická aktivita nespádala do kategorie náhradní doby jiné než evidence na Úřadu práce).

- zvýšení počtu flexibilních pracovních míst;
- zaměstnání osob, které by bez opatření zůstaly mimo trh práce;
- zvýšení životní úrovně osob dosud stojících mimo trh práce;
- zvýšení loajality vůči zaměstnavateli.

Měření uvedených výsledků, které bezprostředně navazují na realizované výstupy, je problematičtější než tomu bylo u předchozích oblastí podpory z důvodu neexistence dostatečné datové základny.

Měření výsledků intervence prostřednictvím monitorovacího systému

- **Počet nově vytvořených flexibilních pracovních míst**

Definice: Počet pracovních míst, která je možné označit za flexibilní a vznikla v bezprostředním důsledku podpory. Do indikátoru jsou započítávána jak nová pracovní místa, tak pracovní místa, která byla upravena jako flexibilní. Flexibilním pracovním místem se rozumí pracovní místo, které bylo upraveno dle potřeby pracovníka z pohledu času (velikost úvazku), místa výkonu nebo organizace práce.
Klíčový výsledek intervence: Zvýšení počtu flexibilních pracovních míst

- **Počet úspěšně podpořených osob**

Definice: viz výše, v kontextu aktivity se úspěšně podpořenou osobou rozumí osoba, která obsadila flexibilní pracovní místo.

Klíčový výsledek intervence: zaměstnání osob, které by bez opatření zůstaly mimo trh práce

Pomocný indikátor pro kvantifikaci indikátorů „Zaměstnanost podpořených osob“ a „Životní úroveň podpořených osob“ níže.

Měření výsledků intervence prostřednictvím administrativních dat

- **Zaměstnanost podpořených osob**

Definice indikátoru viz výše

Klíčový výsledek intervence: zaměstnání osob, které by bez opatření zůstaly mimo trh práce

Definice a metodika sběru indikátoru viz výše – oblast podpory I/2.

- **Životní úroveň podpořených osob**

Definice: poměr výdělku podpořených osob za dané časové období (rok) k výdělku v roce, kdy podpořená osoba obdržela (první) podporu z aktivity.

Klíčový výsledek intervence: Zvýšení životní úrovně podpořených osob (dosud stojících mimo trh práce).

Měření kontextu intervence

Jak bylo uvedeno, vzhledem k nemožnému bezprostřednímu měření klíčových výsledků intervence na základě administrativních dat navrhuje tato zpráva rovněž dva kontextové indikátory:

- **Statistika rodinných účtů (ČSÚ)**

Je možné využít pro kontextové informace ohledně vývoje příjmů rodin pečujících o nezaopatřeného (závislého) člena rodiny – jak nezaopatřených dětí, tak i nepracujících důchodců – a vývoj průměrného počtu pracujících osob v takových rodinách.

- **Vývoj počtu osob zaměstnaných na zkrácený pracovní úvazek (Eurostat)**
Data Eurostatu umožňují dlouhodobě sledovat vývoj počtu osob zaměstnaných na plný a zkrácený pracovní úvazek (datová série lfsq_eftpt), a to na úrovni členských států EU a strukturovaně dle pohlaví, věku i typu zaměstnání (zaměstnanec, OSVČ, atd.).

Měření výsledků intervence prostřednictvím evaluace

- **Zlepšení podmínek pro slaďování rodinného a pracovního života**
Definice: Počet podpořených institucí, ve kterých byly zavedeny flexibilní formy organizace práce (sledování 6 měsíců po ukončení podpory).
Klíčový výsledek intervence: Zvýšení počtu flexibilních pracovních míst.
Metodologie sběru monitorovacího indikátoru shodná se současným OP LZZ.

Navrhovaný způsob evaluace:

Aktivita I/1

Obecně k evaluaci aktivity:

Výsledky intervence, které jsou bezprostředně navázány na výstupy aktivity i ty, které jsou v kauzálním řetězci více vzdáleny, je možné bezprostředně měřit pomocí vhodně nastaveného a propracovaného systému monitorovacích indikátorů – viz výše. Evaluační aktivity proto v aktivitě I/1 není nutné zaměřovat bezprostředně na kvantifikaci a měření skutečnosti, zda intervence produkuje výsledky; evaluace aktivity by měly být zaměřeny především na:

- ověření příčinnosti výstupů v dosahování výsledků, a to především kvalitativními metodami (u konečných příjemců – fyzických osob, tedy zájemců o podnikání a uchazečů o zaměstnání) a doplňkově metodami kvantitativními (především u příjemců – podnikatelských subjektů);
- ověřování dlouhodobé udržitelnosti dosažených výsledků;
- testování relevance konkrétních nástrojů s ohledem na dosahované výsledky: Aktivita I/1 předpokládá implementaci mixu různých nástrojů pro dosahování výsledků a cílů intervence (např. individuální poradenství, osvěta, informační kampaně, systematické vzdělávání, služby pro začínající podnikatele, finanční podpora zakládání podniků, atd.), evaluace by se tedy měla zaměřit rovněž na to, které nástroje a aktivity nejvíce přispívají k dosahování výsledků.

Klíčové evaluační otázky:

Vede podpora z oblasti podpory k zakládání nových podniků?

Vede podpora ke vzniku dlouhodobě udržitelných nových podniků?

Které z podporovaných aktivit mají bezprostřední vliv na zakládání nových podniků a které jsou doplňkové?

Vede podpora ke zvýšení motivace účastníků k zakládání nových podniků (zájmu o podnikání) a k jejich aktivizaci v tomto směru?

Vede poradenství a další podpora poskytovaná existujícím podnikům k růstu počtu pracovních míst v těchto podnicích?

Typy a metody pro evaluaci aktivity:

Nad rámec ověřování dosahování výsledků intervence v rámci standardních on-going evaluací a konečných výsledků (cílů) v rámci dopadových evaluací je pro hodnocení Aktivitu I/1 klíčové využívání především kvalitativních metod evaluace (evaluace v rámci TBIE).

Přestože totiž je kauzální řetězec aktivity I/1 považován za dostatečně ověřený (což je důvod, proč byla aktivita zařazena mezi primárně mainstreamové projekty), využívá celé škály nástrojů a dílčích aktivit pro dosahování bezprostředních i dlouhodobějších výsledků (viz výše). Je proto vhodné využít evaluačních metod založených na TBIE pro ověřování, které z těchto nástrojů jsou nejefektivnějšími (resp. nutnými) prostředky k dosažení cílů a které jsou méně efektivní. Vzhledem k očekávanému vysokému počtu příjemců (resp. konečných příjemců) je vhodnou metodou pro ověřování působnosti jednotlivých nástrojů a jejich role při dosahování výsledků například metoda QCA.

Nad rámec uvedeného je pro vyhodnocování aktivity vhodné realizovat pravidelná dotazníková šetření mezi konečnými příjemci, která by ověřovala vliv intervence na jejich motivaci a aktivizaci. To je možné realizovat kupříkladu v rámci on-going evaluací.

Dopad intervence na úrovni podniků (zejména co se týče zvyšování zaměstnanosti v již existujících podnicích) je rovněž vhodné hodnotit prostřednictvím kontrafaktuální evaluace.

Aktivita I/2

Obecně k evaluaci aktivity:

Podobně jako u aktivit I/1 je možné základní výstupy aktivit měřit za pomoci administrativních dat, která – v případě vhodného propojení – se mohou stát součástí systému monitorovacích indikátorů. Klíčovým výsledkem aktivity přitom je zvyšování počtu pracovních míst pro skupiny ohrožené na trhu práce, a to zejména ve formě chráněných pracovních míst a pracovních míst v sociálních podnicích. Administrativní data ovšem v této kategorii vykazují určité nedostatečnosti (resp. nedostatečnou kompatibilitu): kupříkladu v kategorii sociálních podniků je možné za pomoci administrativních dat monitorovat pouze část sociálních podniků, které (1.) zaměstnávají osoby se zdravotním postižením a (2.) jejich podíl dosahuje minimálně 50 % - ovšem dle současného nastavení příslušných výzev OP LZZ je minimálním kritériem pro sociální podnik zaměstnávání minimálně 25 % znevýhodněných osob na trhu práce. Z tohoto důvodu je nutné dlouhodobou udržitelnost aktivit vyhodnocovat prostřednictvím evaluací.

Evaluační aktivity by rovněž měly být zaměřeny na dosahování „měkkých“ výsledků (zvyšování motivace, sebevědomí, atd.), a to jak na úrovni podpořených podniků, tak i (a to zejména) na úrovni konečných příjemců – osob znevýhodněných na trhu práce.

Klíčové evaluační otázky:

Vede podpora ke vzniku dlouhodobě udržitelných chráněných pracovních míst a míst v sociálních podnicích?

Vede podpora ke zvýšení kvalifikace a sebevědomí mezi podpořenými příslušníky ohrožených skupin na trhu práce?

Vede podpora (především osvětové aktivity) k zvýšení motivace zaměstnavatelů zaměstnávat příslušníky osob ohrožených skupin na trhu práce?

Typy a metody pro evaluaci aktivity:

Klíčové měření dlouhodobé udržitelnosti výstupů / bezprostředních výsledků je možné realizovat v rámci on-going evaluací. Pro sběr dat by bylo ideální zavést povinnost předkládat zprávy o udržitelnosti projektů podobně, jak je vykazují v současnosti příjemci investiční podpory z ERDF. V případě, že tuto povinnost nebude legislativně možné zavést, je nutné využít pro tato měření především metod dotazníkových šetření a/nebo rozhovorů s příjemci (případně formou evaluačních návštěv) – zde závisí především na počtu příjemců.

Ověřování především „měkkých“ výsledků je nutné realizovat především evaluacemi zaměřenými na skutečné cílové skupiny, resp. konečné uživatele (viz. Kap. 7.5 odst. 2). Vhodnou metodou pro realizaci takových evaluací je (mimo dotazníková šetření, která ovšem nemusí být dostatečně vhodná pro vyhodnocování „měkkých“ dopadů) především participativní evaluace. Rovněž je možné využít technik fokusních skupin. Je tedy nutné využít především kvalitativních metod evaluace – kvantifikované výsledky ohledně dopadu intervence na konečné uživatele (tedy fakt, zda jsou v zaměstnání) by bylo možné šetřit na základě administrativních dat (viz výše); evaluace by tak měla být zaměřena především na podrobné studium mechanismů, které (ne)vedou k transferu výstupů na výsledky a k dlouhodobé udržitelnosti těchto výsledků.

Aktivita I/3**Obecně k evaluaci aktivity:**

Na rozdíl od aktivit výše nebyly pro vyhodnocování aktivity I/3 nalezeny dostatečné zdroje administrativních dat, kterými by bylo možné měřit výsledky aktivity. Výsledky aktivity je proto nutné měřit především za pomoci evaluací.

Klíčové evaluační otázky:

Vede podpora k vytváření a udržení flexibilních forem práce? Existují rozdíly mezi typy flexibilních forem práce (zkrácený úvazek, práce z domu, sdílená pracovní místa, atd.), které podpora generuje? Existují rozdíly v dlouhodobé udržitelnosti jednotlivých typů flexibilních forem práce, které vznikly v důsledku podpory? Jaké je strukturální vysvětlení pro tyto rozdíly ve vytváření i udržení jednotlivých typů flexibilních forem práce?

Vede podpora bezprostředně ke zvýšení loajality zaměstnanců?

Typy a metody pro evaluaci aktivity:

Ověřování dosahovaných výsledků na úrovni zaměstnavatelů – příjemců podpory by bylo ideální realizovat opět prostřednictvím povinnosti předkládat zprávy o udržitelnosti projektu. Druhou nejlepší možností potom je sběr dat prostřednictvím dotazníkového šetření. Toto měření je možné realizovat v rámci on-going evaluace.

Ověřování a interpretace rozdílů mezi jednotlivými typy flexibilních forem práce je vhodné koncipovat jako tematickou evaluaci s využitím především kvalitativních metod.

Vzhledem k existenci „intermediary group“ v podobě podpořených podniků je vhodné realizovat evaluaci intervence na skutečné cílové skupiny (konečné příjemce) především formou participativních metod evaluace. Měření dopadu intervence na loajalitu vůči zaměstnavateli je ovšem možné rovněž periodicky měřit za pomoci dotazníkových šetření (může být součástí jak on-going evaluací, tak i dopadových evaluací v případě, že tyto budou zahrnovat také sběr dat na úrovni konečných příjemců).

II. DALŠÍ VZDĚLÁVÁNÍ V PODNICÍCH A PODPORA UDRŽENÍ ZAMĚSTNÁNÍ

Vazba na investiční priority ESF:

Adaptabilita pracovníků, podniků a podnikatelů

Zdůvodnění oblasti podpory:

Z provedené analýzy vyplývá značný nesoulad mezi poptávkou po kvalifikacích a kvalifikační nabídkou na trhu práce. Obsah počátečního vzdělávání v mnoha oborech neodpovídá potřebám trhu práce a kromě toho část nabízených vzdělávacích oborů nereflexuje předpokládanou budoucí potřebu oborové struktury národního hospodářství. Navíc inovační cykly jsou již tak rychlé, že počáteční formální vzdělání je potřeba ve většině profesí postupně doplňovat a obnovovat prostřednictvím dalšího vzdělávání. Dále bylo potvrzeno, že dosud je další vzdělávání v podnicích využíváno nedostatečně, proto podpora v této oblasti je považována za klíčovou při zajištění adaptability zaměstnanců na strukturální a další změny na trhu práce.

Metaevaluace dokládá dosavadní nízkou účelnost dalšího vzdělávání bez dlouhodobějších efektů a podporuje nutnost rozvíjet tuto oblast.

Cíl oblasti podpory:

Zvýšit úroveň řízení lidských zdrojů v podnicích a kompetence a kvalifikaci jejich zaměstnanců.

Navrhované aktivity oblasti podpory:

II/1 Rozvoj systému řízení lidských zdrojů.

II/2 Další profesní vzdělávání – prohlubování odborných znalostí a dovedností, seznamování s novými technologiemi a inovačními postupy, změna kvalifikace u pracovníků v neperspektivních oborech, podpora odborných stáží (předpokladem této aktivity je existence systému řízení lidských zdrojů v podnicích).

II/3 Prohlubování klíčových kompetencí (ICT, komunikační dovednosti, týmová spolupráce, jazyky, atd.).

II/4 Podpora podnikových vzdělávacích středisek.

II/5 Spolupráce podniků s potřebou restrukturalizace s Úřadem práce ČR.

Cílové skupiny:

Zaměstnanci

Podporované subjekty:

MSP, OSVČ, podniky s potřebou restrukturalizace, sociální partneři

Navrhovaný způsob implementace:

V rámci této oblasti podpory se přednostně navrhuje využívat **specificky zaměřené projekty** s důrazem na jejich inovativní zaměření.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚŠTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Doplňkově se navrhuje využívat **mainstreamové projekty**. U projektů v opatření II/2 se navrhuje cílové kritérium:

II/2 - náklady na (úspěšnou) účast 1 osoby po dobu 1 hodiny výuky v programu (tématu) X za předpokladu max. 20 osob ve výuce (přijatelná témata vzdělávání a max. počet účastníků bude stanoven ve výzvě).

Navrhované indikátory:

Aktivita II/2: Prohlubování klíčových kompetencí (ICT, komunikační dovednosti, týmová spolupráce, jazyky, atd.)

Klíčové výsledky intervence:

- lepší pracovní výkon proškolených pracovníků;
- zvýšení adaptability pracovníků;
- podnikatelské subjekty konkurenceschopnější.

Měření výsledků intervence prostřednictvím monitorovacího systému

Dat z externích databází (administrativních dat) je možné využít především pro měření dopadu intervence na konkurenceschopnost podnikatelských subjektů a zvyšování produktivity práce (jako indikátor pro cíl lepšího pracovního výkonu proškolených pracovníků). Pro měření těchto indikátorů je klíčové, aby monitorovací systém zachycoval minimálně následující informace:

- **Počet podpořených podniků** (vč. IČO podpořených podniků)
Definice viz výše
Pomocný indikátor pro kvantifikaci indikátorů „Konkurenceschopnost podpořených podniků“ a „Produktivita práce v podpořených podnicích“
- **Počet úspěšně podpořených osob.**
(Definice indikátoru viz I/1)
Klíčový výsledek intervence: Zvýšení adaptability pracovníků.

Měření výsledků intervence prostřednictvím administrativních dat

- **Konkurenceschopnost podpořených podniků**
Definice: Klíčová data k hospodaření podpořených podniků, na jejichž základě je možné analyzovat vývoj konkurenceschopnosti. Kvantifikací indikátoru může být kupříkladu Hrubá přidaná hodnota, Normovaná hrubá přidaná hodnota, Výkony, Výkonová spotřeba, atd.
Klíčový výsledek intervence: Podnikatelské subjekty konkurenceschopnější
Pro kvantifikaci indikátoru je nutné sbírat u podpořených podniků následující údaje: Výkony, výkonová spotřeba a osobní náklady. Tato data je možné čerpat buďto z Českého statistického úřadu, nebo přímo z Obchodního rejstříku.
- **Produktivita práce v podpořených podnicích**
Definice: Produktivita práce vyjádřená jako podíl výkonů (případně přidané hodnoty) na průměrném přepočteném počtu zaměstnanců
Klíčový výsledek intervence: lepší pracovní výkon proškolených pracovníků

Indikátor produktivity práce na úrovni podpořených podniků (resp. podniků zaměstnávajících podpořené zaměstnance) je možné považovat za klíčový indikátor pro měření výsledku lepšího pracovního výkonu proškolených pracovníků. Při vyhodnocování tohoto indikátoru kupříkladu v rámci kontrafaktuálních dopadových evaluací je ovšem nutné vzít v úvahu podíl počtu proškolených zaměstnanců na celkovém počtu zaměstnanců daného podniku.

Další aktivity v oblasti podpory II

Pro indikátory výstupu k dalším aktivitám oblasti podpory II (implementovaným primárně na základě specificky zaměřených projektů) je třeba indikátory stanovit přímo na úrovni konkrétních projektů.

Navrhovaný způsob evaluace:

Aktivita II/2

Obecně k evaluaci aktivity:

Vzhledem k předpokládanému velkému počtu příjemců i relativně snadné měřitelnosti konečných výsledků (resp. jejich operacionalizovatelnosti a dostupnosti dat) je vhodné evaluaci zaměřit především na otázku přičitatelnosti dosažených výsledků intervenci.

Klíčové evaluační otázky:

Do jaké míry zvyšuje podpora konkurenceschopnost (a produktivitu práce) podpořených podniků?

Jaké mechanismy stojí za rozdíly v dopadu podpory na konkurenceschopnost podpořených podniků?

Existují rozdíly v dopadu podpory na konkurenceschopnost mezi různými typy školení a kurzů (kurzy na posílení kompetencí v oblasti ICT, jazykové kurzy, „měkké dovednosti“)?

Vede podpora ke zvyšování adaptability (zaměstnatelnosti) podpořených pracovníků? Který typ (příp. mix) školení má největší podíl na zaměstnatelnost podpořených pracovníků?

Typy a metody pro evaluaci aktivity:

Klíčovou metodou pro hodnocení aktivity (i celé oblasti podpory) je kontrafaktuální evaluace u podpořených podniků, realizovaná formou tematické evaluace. Je vhodné doplnit kontrafaktuální evaluaci o evaluaci založenou na TBIE, která by vysvětlovala, které mechanismy vedou k vysoké (a naopak nízké) míře dopadu, vhodnou metodou pro realizaci takové části studie jsou případové studie a jejich komparace.

Měření dopadu intervence na zaměstnatelnost proškolených zaměstnanců je nutné realizovat dlouhodobou evaluací dopadu intervence na cílové skupiny (dlouhodobý sběr dat u reprezentativního vzorku podpořených osob především prostřednictvím dotazníkových šetření).

Další aktivity oblasti podpory II

Ostatní aktivity oblasti podpory II (mimo II/2 – viz výše) jsou implementovány specificky zaměřenými projekty s důrazem na inovativní přístup k dosahování stanovených

výsledků. U tohoto typu projektů se předpokládá, že předkladatelé sami načrtnou cestu od vstupů (resp. podporovatelných aktivit) k cílům intervencí – dlouhodobým výsledkům, tedy „teorii změny“. Součástí tohoto procesu musí proto být rovněž návrh evaluačního mechanismu předložených projektů, tedy způsobu ověřování jednotlivých fází kauzálního řetězce. Níže představený návrh pro evaluaci je tedy zaměřen především na dosahování konečných cílů oblasti podpory (dlouhodobých výsledků), které stojí (téměř) na konci kauzálního řetězce konkrétní aktivity. Klíčové dosahování bezprostředních výsledků, které kauzálně navazují na dosažené výstupy, musí být ověřováno prostřednictvím evaluací na projektové úrovni (viz výše).

Klíčové evaluační otázky pro ověření dosahování dlouhodobých výsledků:

Dochází ke zvyšování adaptability (a tedy rovněž zaměstnatelnosti) podpořených osob?
Vede intervence k posilování konkurenceschopnosti podniku a produktivity práce?

Typy a metody evaluací pro ověření:

Zvýšení adaptability zaměstnanců je nutné zkoumat především evaluacemi zaměřenými na dopady intervencí na skutečné cílové skupiny (konečné uživatele). Vzhledem k očekávanému rozsahu podpory jsou vhodné především kvantitativní metody evaluace (např. prostřednictvím dotazníkového šetření), klíčové je ovšem dlouhodobé sledování dopadu podpory na podpořené osoby, resp. jejich adaptabilitu a uplatnitelnost na trhu práce.

Obecný cíl posilování konkurenceschopnosti a produktivity práce v podniku je vhodné sledovat především kvantitativními metodami, zejména potom kontrafaktuálního charakteru. Je vhodné realizovat tematické evaluace zaměřené na kontrafaktuální hodnocení oblasti podpory II jako celku a v rámci tohoto vyhodnocovat intenzitu dopadu jednotlivých podporovaných aktivit.

III. PODPORA BOJE S DLOUHODOBOU NEZAMĚSTNANOSTÍ

Vazba na investiční priority ESF:

Přístup k zaměstnání pro uchazeče o zaměstnání a ekonomicky neaktivní osoby, včetně podpory místních iniciativ pro zaměstnávání a podpory mobility práce;

Aktivní a zdravé stárnutí;

Podpora sociální ekonomiky a sociálních podniků.

Zdůvodnění oblasti podpory:

Na základě provedené analýzy bylo zjištěno, že dlouhodobá nezaměstnanost tvoří téměř 1/3 celkové nezaměstnanosti, což se promítá velmi negativně do ekonomiky státu (výdaje SR na nezaměstnanou osobu, nižší tvorba HDP, nižší daňové odvody do SR a náklady spojené s návratem takové osoby do zaměstnání). Ve skupině dlouhodobě nezaměstnaných se nejčastěji objevují osoby ze znevýhodněných skupin (50+, nízkokvalifikovaní, ženy – matky, zdravotně postižení).

Rovněž metaevaluace dokládá, že výrazně vzrůstá relevance intervencí zaměřených na cílovou skupinu dlouhodobě nezaměstnaných – v důsledku krize se zintenzivnily problémy a potřeby u této cílové skupiny.

Dlouhodobá nezaměstnanost vykazuje rozdílnou intenzitu v jednotlivých regionech ČR. Nejproblematictější z tohoto hlediska jsou regiony Ústecký, Moravskoslezský, i když i uvnitř regionů existují významné diference.

Cíl oblasti podpory:

Snížit míru dlouhodobé nezaměstnanosti s důrazem na znevýhodněné osoby na trhu práce.

Navrhované aktivity oblasti podpory:

III/1 Specifická podpora dlouhodobě nezaměstnaných s důrazem na rozdíly mezi vzdělanostními skupinami, věkovou a genderovou diferenciací jednotlivých skupin a zvýšení jejich motivace k návratu na trh práce.

- o Rekvalifikace včetně nácviku základních dovedností uchazečů o zaměstnání – psaní CV, motivačních dopisů, sebeprezentace, odborná rekvalifikace;
- o Profesní a psychologické poradenství včetně bilanční diagnostiky;
- o Zprostředkování zaměstnání;
- o Zprostředkování praxí u zaměstnavatelů;
- o Podpora dobrovolnictví za účelem získání praxe.

III/2 Zavádění, organizování a finanční podpora veřejně prospěšných prací zadávaných městy a obcemi, kraji a státem s cílem udržet pracovní návyky a motivaci cílové skupiny pro vstup a udržení na trhu práce (s využitím zadávání

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

veřejných zakázek s podmínkou zaměstnávání uchazečů o zaměstnání, tam kde je to vhodné).

III/3 Vytváření společensky účelných pracovních míst pro osoby, které nejsou schopny vstoupit na trh práce přímo.

Cílové skupiny:

Dlouhodobě nezaměstnaní

Podporované subjekty:

Úřad práce ČR, zaměstnavatelé, neziskové organizace, obce, města

Navrhovaný způsob implementace:

V rámci této oblasti podpory se přednostně navrhuje využívat mainstreamové projekty. U projektů v jednotlivých opatřeních se navrhuje cílová kritéria:

- III/1 (postupně pro první čtyři aktivity)
 - a. náklady na účast 1 osoby po dobu 1 hodiny výuky v programu (tématu) X za předpokladu max. 20 osob ve výuce;
 - b. náklady na 1 hodinu poradenské práce a) individuální, b) skupinové;
 - c. náklady na umístění 1 uchazeče (poradenství, jednání se zaměstnavateli atd.) za předpokladu udržení zaměstnání po dobu min. 3 měsíců;
 - d. náklady na umístění 1 uchazeče (poradenství, jednání se zaměstnavateli atd.) za předpokladu délky praxe po dobu min. X měsíců;
- III/2 - (přímé) náklady na 1 VPP za měsíc za podmínky, že pracovník bude bez zaměstnání po dobu alespoň 6 měsíců před nástupem k výkonu VPP ...;
- III/3 - (přímé) náklady na vytvoření 1 SÚPM za podmínky, že místo bude obsazené alespoň po dobu šesti měsíců jedním nebo postupně více pracovníky, kteří byli bez zaměstnání po dobu alespoň 6 měsíců.

Doplňkově se navrhuje využívat **specificky zaměřené projekty**.

Navrhované indikátory:

Aktivita III/1: Specifická podpora dlouhodobě nezaměstnaných s důrazem na rozdíly mezi vzdělanostními skupinami, věkovou a generovou diferenciací jednotlivých skupin a zvýšení jejich motivace k návratu na trh práce

Klíčové výsledky intervence:

- dlouhodobě nezaměstnaní začlenění do společnosti a zaměstnání

Měření výsledků intervence prostřednictvím monitorovacího systému

Prostřednictvím monitorovacího systému je možné sbírat spíše podpůrná data pro měření klíčového výsledku intervence – a to zejména s ohledem na problematiku udržitelnosti, diskutovanou výše. Je ovšem nutné v tomto smyslu znovu upozornit, že návrhová legislativa EU pro ESF předpokládá (až nařizuje) existenci indikátorů, které monitorují stav zaměstnanosti účastníků intervencí šest měsíců po ukončení jejich účasti. Je tedy pravděpodobné, že současný systém sběru dat od příjemců podpory bude nutné upravit tak, aby bylo možné získat uvedená data (současný monitorovací systém nemá kapacitu zaznamenat více než počet osob, které byly umístěny na pracovní trh – které

získaly práci, což není možné považovat za skutečně SMART indikátor s ohledem na cíl eliminace dlouhodobé nezaměstnanosti, resp. zaměstnávání příslušníků cílové skupiny dlouhodobě nezaměstnaných). Prostřednictvím sběru dat od příjemců podpory (tedy na projektové úrovni) tak bude patrně nutné sbírat minimálně následující data:

- **Neaktivní účastníci, kteří znovu začali hledat zaměstnání po ukončení své účasti**
Povinný monitorovací indikátor dle návrhu nařízení o ESF
- **Počet úspěšně podpořených osob**
Definice a způsob sběru dat indikátoru viz výše
Pomocný indikátor pro kvantifikaci indikátoru „Zaměstnanost podpořených osob“.
- **Zaměstnaní účastníci po ukončení své účasti**
Povinný monitorovací indikátor dle návrhu nařízení o ESF
- **Zaměstnaní účastníci 6 měsíců po ukončení své účasti**
Povinný monitorovací indikátor dle návrhu nařízení o ESF
- **Účastníci samostatně výdělečně činní 6 měsíců po ukončení své účasti**
Povinný monitorovací indikátor dle návrhu nařízení o ESF

Měření výsledků intervence prostřednictvím administrativních dat

- **Zaměstnanost podpořených osob**
Definice a způsob sběru dat indikátoru viz výše.
Klíčový výsledek intervence: Dlouhodobě nezaměstnaní začlenění do společnosti a na trh práce.
Podrobná metodika sběru tohoto indikátoru je uvedena v rámci popisu monitoringu intervence I/2.

Měření kontextu intervence

- **Vývoj dlouhodobé nezaměstnanosti (ČSÚ)**
Intervence z oblasti podpory III/1 (resp. celé prioritní osy III) bezprostředně cílí na snižování dlouhodobé nezaměstnanosti. Je proto relevantní při vyhodnocování intervence sledovat rovněž vývoj tohoto indikátoru, byť kauzální vazba mezi výstupy a tímto dlouhodobým výsledkem není silná (na vývoj dlouhodobé nezaměstnanosti má bezprostřední vliv velká řada dalších vlivů) – z tohoto důvodu je možné vývoj dlouhodobé nezaměstnanosti sledovat pouze jako kontextový indikátor.

Další aktivity v oblasti podpory III

Indikátory výstupu k další dílčí aktivitě oblasti podpory III (implementovaným primárně na základě specificky zaměřených projektů) je nutno stanovit až na úrovni konkrétních projektů.

Aktivita III/2: Zavádění, organizování a finanční podpora veřejně prospěšných prací zadávaných městy a obcemi, kraji a státem s cílem udržet pracovní návyky a motivaci cílové skupiny pro vstup a udržení na trhu práce

Klíčové výsledky intervence:

- Vytvořena pracovní místa pro VPP v dostatečné časové dotaci;
- Uchazeči o zaměstnání zaškoleni a umístěni na místa VPP;
- Dlouhodobě nezaměstnaní začlenění do společnosti a zaměstnání.

Měření výsledků intervence prostřednictvím monitorovacího systému

Klíčovým cílem (výsledkem) intervence je, podobně jako u III/1, aktivizace cílové skupiny dlouhodobě nezaměstnaných a jejich návrat na trh práce. Pro dosahování tohoto cíle využívá veřejně prospěšných prací jako nástroje pro udržení (obnovení) pracovních návyků, motivaci a aktivizaci cílové skupiny. Monitoring klíčového výsledku proto zůstává stejný jako u III/2. Je přitom rozšířen seznam monitorovacích indikátorů výsledku, měřených na projektové úrovni (tedy na základě dat poskytnutých příjemci podpory).

- **Počet úspěšně podpořených osob - vyškolených pracovníků veřejné správy**
Definice a způsob sběru dat indikátoru viz výše
- **Počet úspěšně podpořených osob z cílové skupiny dlouhodobě nezaměstnaných**
Úspěšně podpořenou osobou se rozumí osoba umístěná na nová místa VPP s bezprostřední podporou programu
Klíčový výsledek intervence: „Vytvořena pracovní místa pro VPP v dostatečné časové dotaci“, „Uchazeči o zaměstnání zaškoleni a umístěni na místa VPP“
Pomocný indikátor pro kvantifikaci indikátoru „Zaměstnanost podpořených osob“
- **Zaměstnaní účastníci 6 měsíců po ukončení své účasti**
Povinný monitorovací indikátor dle návrhu nařízení o ESF
- **Účastníci samostatně výdělečně činní 6 měsíců po ukončení své účasti**
Povinný monitorovací indikátor dle návrhu nařízení o ESF

Měření výsledků intervence prostřednictvím administrativních dat

- **Zaměstnanost podpořených osob**
Viz výše.

Měření kontextu intervence

- **Vývoj dlouhodobé nezaměstnanosti (ČSÚ)**
Viz výše.

Aktivita III/3: Vytváření společensky účelných pracovních míst pro osoby, které nejsou schopny vstoupit na trh práce přímo

Klíčové výsledky intervence:

- Vhodná SÚPM vytvořena;
- Uchazeči o zaměstnání zaškoleni a umístěni na místa SÚPM;

- Dlouhodobě nezaměstnaní začlenění do společnosti a zaměstnání.

Měření výsledků intervence prostřednictvím monitorovacího systému

Klíčovým cílem (výsledkem) intervence je, podobně jako u III/1, aktivizace cílové skupiny dlouhodobě nezaměstnaných a jejich návrat na trh práce. Pro dosahování tohoto cíle využívá veřejně prospěšných prací jako nástroje pro udržení (obnovení) pracovních návyků, motivaci a aktivizaci cílové skupiny. Monitoring klíčového výsledku proto zůstává stejný jako u III/2. Je přitom rozšířen seznam monitorovacích indikátorů výsledku, měřených na projektové úrovni (tedy na základě dat poskytnutých příjemci podpory).

- **Počet úspěšně podpořených osob - vyškolených pracovníků veřejné správy**
Definice a způsob sběru dat indikátoru viz výše
- **Počet úspěšně podpořených osob z cílové skupiny dlouhodobě nezaměstnaných**
Úspěšně podpořenou osobou se rozumí osoba umístěná na nová místa SÚPM s bezprostřední podporou programu
Klíčový výsledek intervence: „Vhodná SÚPM vytvořena“, „Uchazeči o zaměstnání zaškolení a umístění na místa VPP“
Pomocný indikátor pro kvantifikaci indikátoru „Zaměstnanost podpořených osob“
- **Zaměstnaní účastníci 6 měsíců po ukončení své účasti**
Povinný monitorovací indikátor dle návrhu nařízení o ESF
- **Účastníci samostatně výdělečně činní 6 měsíců po ukončení své účasti**
Povinný monitorovací indikátor dle návrhu nařízení o ESF

Měření výsledků intervence prostřednictvím administrativních dat

- **Zaměstnanost podpořených osob**
Viz výše.

Měření kontextu intervence

- **Vývoj dlouhodobé nezaměstnanosti (ČSÚ)**
Viz výše.

Navrhovaný způsob evaluace oblasti podpory III:

Obecně k evaluaci aktivity:

Klíčové informace pro vyhodnocování dlouhodobých (konečných) cílů aktivit oblasti podpory III – tedy zapojení dlouhodobě nezaměstnaných na trh práce a dlouhodobé udržení se na něm – je možné získávat prostřednictvím správně nastaveného systému monitorovacích indikátorů (viz výše). Úkolem evaluace tak je především pravidelně a dlouhodobě sbírat data ohledně postavení podpořených osob na trhu práce (tedy fakt, zda tyto osoby mají nebo nemají práci) a kvalitativně posuzovat efekty jednotlivých nástrojů aplikovaných v oblasti podpory III.

Klíčové evaluační otázky:

Do jaké míry přispěla podpora k eliminaci dlouhodobé nezaměstnanosti?

Předchází podpora ztrátě pracovních návyků u cílové skupiny dlouhodobě nezaměstnaných? Zvyšuje motivaci a aktivitu podpořených osob ve vztahu k aktivnímu hledání zaměstnání?

Dochází v důsledku podpory k intenzivnějšímu využívání institutu veřejně prospěšných prací a k jejich efektivnější organizaci?

Dochází v důsledku podpory ke zvyšování počtu zřízených společensky účelných pracovních míst?

Typy a metody pro evaluaci aktivity:

Měření klíčového výsledku oblasti podpory III je možné realizovat v rámci pravidelných on-going evaluací případně v rámci dopadových evaluací, které budou mít za úkol pravidelně kvantifikovat dosahování konečných cílů (resp. dlouhodobých výsledků) programu.

Při analýze (ne)efektivity, relevance a účinnosti jednotlivých nástrojů, které jsou v rámci podpory implementovány, je mimo standardní techniky kvalitativní analýzy (strukturované rozhovory, fokusní skupiny, DELPHI panely) možné využít rovněž metodu QCA (ta ovšem musí být následně doplněna právě zejména o hloubkové rozhovory, které budou její výsledky interpretovat – budou tedy vysvětlovat, proč se některý „mix“ opatření jeví jako účinnější než jiný a zda neúčinnost některých nástrojů spočívá spíše ve způsobu jejich implementace nebo v tom, že jsou dané problematice zcela irelevantní).

Analýza zaměřená na více bezprostřední výsledky intervence (zvyšování četnosti využívání a obsazování VPP a SÚPM, zvyšování efektivity jejich organizace) je možná realizovat především kvantitativně (zčásti na základě dat monitorovacího systému a zčásti na základě dat sbíraných přímo od jednotlivých úřadů práce, zejména formou dotazníkového šetření). Tyto metody je vhodné doplnit kvalitativními metodami výzkumu, zejména potom případovými studiemi.

IV. PODPORA ZVYŠOVÁNÍ ZAMĚSTNANOSTI

Vazba na investiční priority ESF:

Přístup k zaměstnání pro uchazeče o zaměstnání a ekonomicky neaktivní osoby, včetně podpory místních iniciativ pro zaměstnávání a podpory mobility práce;
Rovnost mezi muži a ženami a sladění mezi prací a soukromým životem;
Udržitelná integrace mladých lidí, kteří nejsou zaměstnaní, ve vzdělávacím procesu nebo školení pro trh práce.

Zdůvodnění oblasti podpory:

V ČR postupně klesá míra zaměstnanosti osob v produktivním věku. Tento trend ohrožuje dosažení cíle Strategie Evropa 2020 (resp. NRP). Nízká míra zaměstnanosti ovlivňuje ekonomickou výkonnost celého národního hospodářství. Metaevaluace identifikuje jako cílové skupiny, na které je třeba zaměřit intervence – osoby s kumulovanými problémy (handicapy), krátkodobě nezaměstnané, absolventy vysokých škol (a obecně osoby poprvé vstupující na trh práce).

Cíl oblasti podpory:

Zaměstnat co největší počet ekonomicky neaktivních a nezaměstnaných osob a dosáhnout míry zaměstnanosti 75% ve věkové skupině 20 – 65 let.

Navrhované aktivity oblasti podpory:

IV/1 Aktivizace ekonomicky neaktivních obyvatel (zejména osob v předčasném důchodu a osob pečujících o závislého člena rodiny, včetně nezletilých dětí, studujících, obzvláště v posledních ročnících odborného studia).

- o Celostátní i regionální kampaně zaměřené na aktivizaci ekonomicky neaktivních obyvatel;
- o Specifická podpora pro tyto skupiny obyvatel za účelem jejich ekonomické aktivizace, včetně poradenství a síťování se zaměstnavateli.

IV/2 Podpora ekonomicky neaktivních a nezaměstnaných, avšak nelegálně pracujících osob (specifická podpora včetně poradenství a motivace).

IV/3 Podpora umísťování uchazečů o zaměstnání na uvolněná pracovní místa.

IV/4 Podpora zkušebního zaměstnávání uchazečů o zaměstnání z ohrožených skupin na trhu práce s možností podpory jejich profesního vzdělávání zajištěného přímo u podnikatelských subjektů.

IV/5 Podpora podnikových praxí pro studenty a absolventy škol.

IV/6 Podpora zaměstnavatelů při zajišťování doprovodných opatření:

- o Podpora zaměstnavatelů při zajišťování dopravní dostupnosti podniků pro zaměstnance z hůře dostupných lokalit;

- o Podpora zaměstnavatelů při zajišťování podnikových školek a dalších forem hlídání malých dětí pro své zaměstnance a pro zaměstnance pečující o starší rodinné příslušníky;
- o Podpora zaměstnavatelů při zajišťování podnikového ubytování pro zaměstnance z hůře dostupných lokalit.

IV/7 Podpora zaměstnavatelů při zavádění flexibilních forem práce pro pracovníky se specifickými potřebami časové a geografické flexibility.

Cílové skupiny:

Ekonomicky neaktivní obyvatelé, nelegální pracovníci, uchazeči o zaměstnání

Podporované subjekty:

Zaměstnavatelé, neziskové organizace, Úřad práce ČR, organizace MV

Navrhovaný způsob implementace:

V rámci této oblasti podpory se přednostně navrhuje využívat **specificky zaměřené projekty** jako vhodný způsob implementace. Předpokládá se velká podobnost projektů zaměřených na obdobné výstupy.

Doplňkově se navrhuje využívat **mainstreamové projekty**. U projektů v některých opatření se navrhují cílová kritéria:

- IV/3 - náklady na umístění 1 uchazeče (poradenství, jednání se zaměstnavateli atd.) za předpokladu udržení zaměstnání po dobu min. X měsíců;
- IV/5 - dotace do osob. nákladů na 1 pracovníka měsíčně za předpokladu délky praxe po dobu min. X a max. Y měsíců.

Navrhované indikátory:

Aktivita IV/3: Podpora umísťování uchazečů o zaměstnání na uvolněná pracovní místa

Klíčové výsledky intervence:

- nelegální zaměstnávání sníženo / eliminováno, uvedeno do souladu s pracovním právem;
- neaktivní a nezaměstnaní zaškoleni a umístěni na pracovní místa.

Měření výsledků intervence prostřednictvím monitorovacího systému

Neaktivní nezaměstnaní – měření stejnými monitorovacími indikátory jako v prioritní ose III

Měření výsledků intervence v oblasti snižování / eliminace nelegálního zaměstnávání je obtížné jak prostřednictvím externích dat, tak i pomocí monitorovacích indikátorů sbíraných příjemci podpory, tedy úřady práce příp. organizace MV ČR. Na úrovni příjemců podpory je možné měřit pouze konkrétní případy „legalizace“ nelegálního zaměstnávání, resp. počet úspěšně podpořených osob původně nelegálně zaměstnaných, umístěných na trh práce a zaměstnaných nebo samostatně výdělečně činných po 6 měsících od ukončení podpory, podobně jako tomu je u ekonomicky neaktivních obyvatel. Informaci o skutečnosti, zda byl účastník původně nelegálně zaměstnán, je ovšem možné sbírat pouze za pomoci anonymních dotazníků mezi účastníky podpor.

Přesnost dat tak není možné zajistit – záleží na ochotě účastníka tuto informaci (byť anonymně) sdělit. Je tedy nutné zvážit, zda je v této aktivitě vhodné v rámci monitorovacího indikátoru „počet úspěšně podpořených osob“ skutečně zavádět podmnožinu původně nelegálně zaměstnaných účastníků z pohledu SMART kritérií.

Pro měření dopadu intervence na nelegální zaměstnávání ovšem neexistují dostatečná data – počet nelegálních zaměstnanců není systematicky měřen.

Měření výsledků intervence prostřednictvím administrativních dat

- **Zaměstnanost podpořených osob**

Definice a způsob sběru dat indikátoru viz výše

Klíčový výsledek intervence: nelegální zaměstnávání sníženo, neaktivní a nezaměstnaní zaškoleni a umístěni na pracovní místa

Metodika sběru dat viz prioritní osa III.

Měření kontextu intervence

- **Vývoj nelegálního zaměstnávání na základě kontrol ÚP a SÚIP**

Kontextové informace pro posuzování efektů intervence ve smyslu potírání nelegálního zaměstnávání je velmi obtížné získat. Výzkum počtu (podílu) nelegálních zaměstnanců není prováděn systematicky, ale nárazově; navíc jsou tyto výzkumy realizovány nepřímými metodami (odhady, modelování, atd.), které ke všemu nejsou harmonizovány. Patrně jedinou oporou tak mohou být výsledky kontrolní činnosti Státního úřadu inspekce práce, který se, mimo jiné, zaměřuje na kontrolní činnost v oblasti nelegálního zaměstnávání. I tyto kontroly ovšem nejsou prováděny harmonizovaně, ale spíše nárazově, při sběru těchto dat je proto nutné dbát na srovnatelnost výstupů.

Aktivita IV/5: Podpora podnikových praxí pro studenty a absolventy škol

Klíčové výsledky intervence:

- studenti / absolventi doplnili své odborné znalosti umístěním na praktickém místě;
- absolventi získali pracovní návyky.

Měření výsledků intervence prostřednictvím monitorovacího systému

- **počet úspěšně podpořených osob**

Definice indikátoru viz výše; v kontextu aktivity jde o studenty, kteří ukončili stáž / praxi předepsaným způsobem a získali o této skutečnosti osvědčení

Klíčové výsledky intervence: „Studenti / absolventi doplnili své odborné znalosti umístěním na praktickém místě“, „Absolventi získali pracovní návyky“.

Měření výsledků intervence prostřednictvím administrativních dat

Je nutné si uvědomit, že skutečný efekt intervence (tedy dosažení výsledků v podobě zvýšení uplatnitelnosti studentů na trhu práce) se projevuje až v dlouhodobém horizontu. Cílem intervence je především zvýšení zaměstnatelnosti a uplatnitelnosti studentů, což je ovšem možné měřit až po jejich dostudování.

Další aktivity oblasti podpory IV

Výše popsaný indikátor výsledku v podobě zaměstnanosti podpořených osob je relevantní i pro aktivity v oblasti podpory IV řešené pomocí specificky zaměřených projektů.

Navrhovaný způsob evaluace:**Aktivita IV/3**Obecně k evaluaci aktivity:

Vyhodnocování dlouhodobých efektů podpory je možné realizovat obdobně jako v případně oblasti podpory III – dlouhodobou udržitelnost výsledků (zaměstnání ekonomicky neaktivních osob) je možné bezprostředně měřit při správném nastavení systému monitorovacích indikátorů a pro vyhodnocení efektů jednotlivých aktivit a nástrojů je možné využít například QCA s dodatečnou interpretací výsledků za pomoci kvalitativních metod šetření.

Specifikem aktivity IV/3 co se týče evaluace (oproti evaluaci aktivit v oblasti podpory III) je vyhodnocování efektů podpory na snižování nelegálního zaměstnávání. Zde je nutné postupovat především kvalitativními metodami – co se týče kvantitativních metod, je totiž možné získat pouze data za zaznamenané případy legalizace nelegálního zaměstnání, nejsou ovšem k dispozici referenční data pro vyhodnocení a interpretaci takových výsledků.

Klíčové evaluační otázky:

Do jaké míry podpora přispívá k motivaci a aktivizaci ekonomicky neaktivních účastníků? Dochází v důsledku podpory k zefektivnění a zkvalitnění práce s cílovou skupinou ekonomicky neaktivních osob na úřadech práce?

Jakým způsobem přispívá podpora k eliminaci nelegálního zaměstnávání?

Dochází v důsledku podpory ke zvyšování motivace zaměstnavatelů zaměstnávat osoby z cílové skupiny ekonomicky neaktivních osob?

Typy a metody pro evaluaci aktivity:

Vyhodnocování příspěvku aktivity k zaměstnávání ekonomicky neaktivních osob a vyhodnocování efektivity, relevance a účinnosti jednotlivých nástrojů viz výše (oblast podpory III).

Evaluace příspěvku programu ke snižování nelegálního zaměstnávání je vhodné realizovat především metodou případových studií, která má potenciál identifikovat dobrou praxi v práci s nelegálními zaměstnanci a zároveň rovněž ukázat na „slepé uličky“.

Aktivita IV/5Obecně k evaluaci aktivity:

Zásadním problémem pro evaluaci aktivity je fakt, že skutečný dopad intervence (vyšší zaměstnatelnost) se projevuje až v dlouhém časovém horizontu – po absolvování školy. Teoreticky jsou tedy dopady intervence (tedy míry, s jakou je dosahováno jejích cílů a

výsledků) snadno měřitelné (a to i kontrafaktuálními metodami) – je možné měřit rozdíl v nezaměstnanosti absolventů, kterým byla v minulosti poskytnutá podpora z aktivity s nezaměstnaností absolventů ze srovnávací skupiny. Časový horizont pro toto měření ovšem může přesahovat dokonce i rámec jednoho programového období.

Klíčové evaluační otázky:

Vede podpora k jednoznačnější kariérní profilaci studentů?

Vede podpora k lepší představě o nárocích a požadavcích kladených na zaměstnance v preferované oblasti?

Vede podpora k lepší představě studentů o dalších krocích vzhledem k jejich kariérním preferencím?

Vede podpora k získání a posílení (relevantních) pracovních návyků u studentů?

Vede podpora k lepší uplatnitelnosti účastníků – absolventů na trhu práce?

Typy a metody pro evaluaci aktivity:

Klíčovou evaluační technikou pro vyhodnocování bezprostředních efektů podpory jsou pravidelná (periodická) dotazníková šetření na reprezentativním vzorku studentů – účastníků intervence. Kvalitní a využitelná data pro evaluaci a zodpovězení výše uvedených evaluačních otázek je rovněž longitudální (dlouhodobé) sledování reprezentativního vzorku studentů tak, aby bylo možné zaznamenat dopady podpory v delším časovém období. V ideálním případě by takové dlouhodobé sledování trvalo až do vstupu studenta na trh práce.

Další aktivity oblasti podpory IV

Podobně jako v případě oblasti podpory II mají být další aktivity implementovány především prostřednictvím specificky zaměřených projektů. I v jejich případě je tedy „vyplnění“ prostoru mezi výstupy a konečnými cíli (dlouhodobými výsledky) aktivity / oblasti podpory úkolem pro předkladatele projektu, a to včetně návrhu na ověřování navrženého kauzálního řetězce prostřednictvím sebe-evaluace na projektové úrovni⁶. Níže je proto navrhován pouze způsob vyhodnocení dosahování obecných cílů oblasti podpory.

Klíčové evaluační otázky pro ověření dosahování dlouhodobých výsledků:

Dochází v důsledku podpory ke zvyšování zaměstnávání ekonomicky neaktivních osob?

Dochází v důsledku podpory k zaměstnávání osob, které by se bez podpory ocitly (nebo zůstávaly) mimo trh práce?

⁶ Je ovšem možné předpokládat, že ty typy projektů, jejichž účinnost se ověří a zároveň doloží svou replikovatelnost, budou následně implementovány prostřednictvím mainstreamových schémat – specificky zaměřené projekty tak jsou implementovány především v oblastech, kde prozatím neexistuje silná empirická zkušenost ohledně fungování kauzálních vztahů mezi jednotlivými výsledky.

Typy a metody evaluací pro ověření:

Způsob evaluace dosahování klíčových výsledků (cílů) oblasti podpory v podobě zaměstnávání ekonomicky neaktivních osob je již popsán výše (aktivita IV/3). Klíčové je především dlouhodobé sledování výsledků intervencí a jejich dopadů na cílové skupiny prostřednictvím longitudálních evaluací. V ideálním případě bude zdroje dat pro tyto evaluace poskytovat monitorovací systém – ovšem to pouze v případě, že bude legislativně možné zavázat příjemce podpory (v případě této intervence především úřady práce) k pravidelnému předkládání zpráv o udržitelnosti projektů. V opačném případě bude nutné sběr dat realizovat především prostřednictvím dotazníkových šetření. Dotazníkovým šetřením by měli být vystaveni také koneční uživatelé intervence – nezaměstnaní, ekonomicky neaktivní a nelegálně zaměstnaní. V případě vhodného sběru dat bude tyto možné interpretovat metodou QCA tak, aby bylo možné ověřit, které typy aktivit a nástrojů mají skutečně kauzální vztah vůči konečnému cíli, tedy zaměstnání těchto skupin osob a jejich udržení v zaměstnání.

V. PODPORA ROZVOJE VEŘEJNÝCH SLUŽEB ZAMĚSTNANOSTI

Vazba na investiční priority ESF:

Modernizace a posilování institucí trhu práce včetně akcí zvyšujících mezinárodní pracovní mobilitu

Zdůvodnění oblasti podpory:

Moderní a efektivní služby zaměstnanosti jsou základem pro rychlé a pružné zaměstnávání uchazečů a zájemců o zaměstnání a pro usnadnění kontaktu mezi zaměstnavateli a potenciálními zaměstnanci. Nezbytnou součástí efektivního výkonu aktivní politiky zaměstnanosti je podpora institucí služeb zaměstnanosti formou automatizovaných systémů rutinních a opakujících se činností včetně zprostředkování na softwarové bázi. Pro kvalitní výkon služeb zaměstnanosti je nezbytný kvalifikovaný personál.

Metaevaluace potvrzuje vysokou relevanci a účelnost aktivní politiky zaměstnanosti, zejména v případě komplexních projektů řešících individuální problémy a potřeby konkrétních osob. Navrhovaná oblast je vhodná pro podporu systémových projektů, které mají potenciál přispět k dosažení obecných cílů a k provedení reformy v dané oblasti.

Cíl oblasti podpory:

Zkvalitnění výkonu veřejných služeb zaměstnanosti

Navrhované aktivity oblasti podpory:

V/1 Podpora vytvoření a udržení vysoce efektivních, výkonných a kvalitních veřejných služeb zaměstnanosti prostřednictvím zavádění moderních automatizovaných systémů, které vytvoří prostor pro posílení skupinového i individuálního poradenství.

V/2 Podpora vytváření a inovací metodických nástrojů a postupů pro efektivnější výkon služeb zaměstnanosti, včetně spolupráce se zaměstnavateli.

V/3 Zvyšování odborných kompetencí zaměstnanců veřejných služeb zaměstnanosti, včetně vytváření a realizace specializačních vzdělávacích programů (rizikový faktor: koncepce veřejných služeb zaměstnanosti, nestabilita personálního vybavení).

V/4 Přibližování služeb zaměstnanosti jejich klientům – budování dočasných kontaktních pracovišť a návštěvy u zaměstnavatelů.

Cílová skupina:

Pracovníci Úřadu práce ČR

Podporované subjekty:

MPSV, Úřad práce ČR

Navrhovaný způsob implementace:

V rámci této oblasti podpory se navrhuje využívat **systemové projekty** jako vhodný způsob implementace. Doplňkově se navrhuje využívat **mainstreamové projekty**.

Navrhované indikátory:

Pro indikátor výstupu k aktivitám oblasti podpory V (implementovaným primárně na základě specificky zaměřených projektů) musí být stanoven až na úrovni konkrétního předloženého projektu.

Navrhovaný způsob evaluace oblasti podpory V:

Intervence v oblasti podpory V jsou implementovány prostřednictvím systémových projektů. Jejich společným cílem je zkvalitňování výkonu veřejných služeb zaměstnanosti, a tím zprostředkovaně zvyšování zaměstnanosti. Je však obtížné vyhodnocovat společný dopad těchto projektů na kvalitu poskytovaných služeb - zcela klíčová je v této souvislosti realizace robustních sebe-evaluací, které vyhodnotí příspěvky daného (systémového) projektu k této kvalitě (ovšem vypracovaných na základě maximálně harmonizované metodologie a závazných „standardů kvality“ sebe-evaluace).

Klíčové evaluační otázky:

Jakým způsobem přispěla podpora z oblasti podpory V ke zkvalitnění výkonu veřejných služeb zaměstnanosti?

Které z realizovaných nástrojů prokázaly vysokou účinnost a účelnost vzhledem k tomuto cíli?

2.2. Oblast BETA

Hlavní cíle NPR v oblasti BETA:

- Přispět k udržení hranice počtu osob ohrožených chudobou, materiální deprivací nebo žijících v domácnostech bez zaměstnané osoby do roku 2020 oproti roku 2008.
- Přispět ke snížení počtu osob ohrožených chudobou, materiální deprivací nebo žijících v domácnostech bez zaměstnané osoby o 30 000.

VI. PODPORA BOJE S CHUDOBOU A DOPROVODNÝMI SPOLEČENSKY NEŽÁDOUCÍMI JEVY

Vazba na investiční priority ESF:

Aktivní začleňování

Zdůvodnění oblasti podpory:

Sociální vyloučení velmi často implikuje problémy s chudobou, které je nutné potírat z důvodu zajištění určité úrovně kvality života. Z tohoto důvodu je potřeba podporovat nejrůznější typy integračních aktivit pro sociálně vyloučené či sociálním vyloučením ohrožené a podporu ze strany komunit, kde sociální vyloučení žijí, vzdělávacích zařízení a také dobrovolníků, kteří mohou pracovat individuálně s potřebami jednotlivce nebo rodiny.

Metaevaluace dokladuje účelnost intervencí v oblasti sociálního začleňování, za maximálně účelné jsou označovány především intervence přímo v terénu.

Cíl oblasti podpory:

Zvýšení počtu osob, na které jsou zaměřeny integrační aktivity.

Navrhované aktivity oblasti podpory:

VI/1 Rozvoj systému pro boj s chudobou a sociálním vyloučením, včetně podpory projektů zaměřených na úpravu systému poskytování sociálních dávek s cílem motivovat nízkopříjmové skupiny obyvatel k setrvání v pracovním poměru či podnikání.

VI/2 Individuální poradenství a skupinové vzdělávání prostřednictvím občanských poraden a dalších poskytovatelů poradenství a vzdělávání – finanční gramotnost, základy zdravého životního stylu a racionálního spotřebitelského chování, získání povědomí o osobních právech a povinnostech z hlediska fungování společnosti, vztah mezi občanem a státem, práva a ochrana spotřebitele, prevence extremismu a xenofobie, prevence kriminality a domácího násilí, zprostředkování informací o dostupných sociálních službách.

VI/3 Integroční aktivity pro sociálně vyloučené a chudé, včetně migrantů, etnických menšin a osob opouštějících ústavní výchovu a ústavní péči.

VI/4 Posilování společenské odpovědnosti firem a komunit za sociální začleňování znevýhodněných osob.

Cílové skupiny:

Osoby ohrožené chudobou a společensky nežádoucím chováním (nežádoucí chování ve vztahu k jiným skupinám, spotřebě, práci, státu atd. vede subjekty do postavení sociální exkluze)

Podporované subjekty:

Úřad práce ČR, organizace zřízené MV ČR, nestátní neziskové organizace, města a obce, ostatní poskytovatelé sociálních služeb

Navrhovaný způsob implementace:

V rámci této oblasti podpory se navrhuje využívat **systémové projekty** jako vhodný způsob implementace. Doplnkově se navrhuje využívat **specificky zaměřené projekty**.

Navrhované indikátory:

Indikátory výstupu k dalším aktivitám oblasti podpory VI (implementovaným primárně na základě specificky zaměřených projektů) je nutno definovat až na úrovni konkrétních předkládaných projektů.

Navrhovaný způsob evaluace oblasti podpory VI:

U systémových projektů je nutné věnovat pozornost sebe-evaluačním mechanismům, které jsou klíčové pro dosahování výsledků intervence.

Doplnkově bude v oblasti podpory rovněž využíváno specificky zaměřených projektů (zejm. aktivity VI/2 - VI/4), u těch ovšem platí také výše uvedené.

Klíčové evaluační otázky pro ověření dosahování dlouhodobých výsledků:

Dochází v důsledku intervence k nárůstu počtu osob, na něž jsou zaměřeny integroční aktivity?

Jaký má podpora vliv na celkový příjem domácností podpořených osob?

Dochází v důsledku intervence u podpořených osob k eliminaci ohrožení chudobou, resp. má intervence bezprostřední důsledek v podobě jejich návratu nad hranici chudoby?

Typy a metody evaluací pro ověření:

K měření dlouhodobých efektů podpory (výše uvedené evaluační otázky) je možné přistupovat dvěma metodami:

1. Sběr dat bude realizován na základě administrativních dat. Zde je možné využít databáze vyměřovacích základů ČSSZ ke stanovení, zda příjem podpořené osoby zůstává na hranici ohrožení chudobou (resp. zda příjem vůbec existuje). Problémem ovšem je fakt, že pro kvantitativní vyhodnocení efektu podpory je klíčovým indikátorem příjem domácností podpořených osob (příp. samotná

existence domácností bez zaměstnané osoby). V případě využití administrativních dat by proto bylo nutné dodatečně spojovat podpořené osoby s dalšími členy jejich domácnosti, což se zdá jako velmi obtížně realizovatelné.

2. Vzhledem k výše uvedeným limitům je proto patrně vhodnější vyhodnocovat efekt podpory na základě dlouhodobého sledování reprezentativního vzorku podpořených osob prostřednictvím periodických dotazníkových šetření. Dodatečně je ke sledování vzorku podpořených osob možné využít kupříkladu spolupráce s úřady práce – tímto způsobem je možné sledovat vývoj zaměstnanosti u podpořených osob (a případně i dalších členů jejich domácností), stejně jako vyplácení sociálních dávek.

Sbíraná data je ovšem nutné vyhodnocovat především kvalitativně – cílem je analyzovat, zda a jakým způsobem intervence z oblasti podpory přispívá k eliminaci chudoby u podpořených osob / domácností. Klíčová část tohoto zkoumání by ovšem měla být realizována především na projektové úrovni.

VII. ROZVOJ SOCIÁLNÍ EKONOMIKY

Vazba na investiční priority ESF:

Podpora sociální ekonomiky a sociálních podniků.

Zdůvodnění oblasti podpory:

Sociální ekonomika tvoří zásadní část ekonomiky každé vyspělé společnosti. Zároveň sociální podniky představují příležitost pro uplatnění hůře uplatnitelných osob na trhu práce. V ČR je tento sektor stále nedostatečně rozvinutý a chybí podpora profesionálních poradenských firem.

Metaevaluace potvrzuje důležitost zaměření intervencí na sociální inkluzi, systematický boj proti diskriminaci na trhu práce.

Cíl oblasti podpory:

Zvýšení počtu a kapacity sociálních podniků jakožto jednoho z nástrojů integrace znevýhodněných obyvatel na trhu práce.

Metaevaluace doporučuje zaměřit intervence na osoby s kumulovanými problémy (handicapy) a na systematický boj proti diskriminaci na trhu práce.

Navrhované aktivity oblasti podpory:

VII/1 Rozvoj systému podpory sociálního podnikání v oblasti odstraňování legislativních bariér, zavádění motivačních mechanismů pro rozvoj sociální ekonomiky.

VII/2 Založení a rozjezd sociálních podniků spojené s poradenstvím. Rozvoj již fungujících sociálních podniků spojený s poradenstvím.

VII/3 Podpora organizací, které budou sociálním podnikům poskytovat profesionální poradenské, konzultační a vzdělávací služby v souladu s jejich potřebami.

Cílová skupina – podporované subjekty:

Sociální podniky

Navrhovaný způsob implementace:

V rámci této oblasti podpory se navrhuje využívat **specificky zaměřené projekty** jako hlavní vhodný způsob implementace.

Pro podporu rozvoje systému se navrhuje využívat **systémové projekty**. Sociální ekonomika je nástroj, který řeší některé potřeby ve vzdělávání, pracovním uplatnění a společenském začlenění znevýhodněných skupin obyvatel. Hlavním účelem je pomoci těmto skupinám obyvatel vytvářením pracovních příležitostí, tvorbou podmínek pro odbyt jejich výrobků a služeb anebo jejich přípravou na samostatné uplatnění na trhu práce. Cílem systémového projektu je posoudit, navrhnout a zavést legislativní, fiskální a organizační změny, které podmiňují další rozvoj sociálního podnikání v ČR.

Navrhované indikátory:

Indikátory výstupu k aktivitám oblasti podpory VII (implementovaným primárně na základě specificky zaměřených projektů) je nutno definovat až na úrovni konkrétních projektů.

Výše popsané indikátory výsledků v podobě zaměstnanosti podpořených osob jsou však relevantní i pro aktivitu v oblasti podpory VII řešenou pomocí specificky zaměřených projektů.

Navrhovaný způsob evaluace oblasti podpory VII:

Oblast podpory má být implementována systémovými projekty (aktivita VII/1) nebo specificky zaměřenými projekty (VII/2, VII/3). Do budoucna je potom možné uvažovat převedení zejména aktivity VII/3 do kategorie mainstreamových projektů, případně zvolit mix obou implementačních opatření – ovšem tomuto kroku musí předcházet dostatečná kvalita „inkubace“ tohoto opatření, jehož nedílnou součástí jsou evaluace dopadu intervence na projektové úrovni. Evaluace na projektové úrovni jsou klíčové pro evaluaci dopadu – příspěvky jednotlivých sociálních podniků k cíli integrace sociálně znevýhodněných obyvatel se totiž mohou významně odlišovat, a to jak kvantitativně, tak i kvalitativně. Přesto by ovšem mělo docházet k evaluaci dopadu oblasti podpory jako celku na podpořené osoby – zaměstnance sociálních podniků (tedy evaluace, do jaké míry dosahuje oblast podpory klíčového cíle, resp. dlouhodobých výsledků).

Klíčové evaluační otázky pro ověření dosahování dlouhodobých výsledků a typy a metody evaluací pro ověření:

Viz oblast podpory VI.

VIII. ROZVOJ POSKYTOVATELŮ SOCIÁLNÍCH SLUŽEB

Vazba na investiční priority ESF:

Rozšíření přístupu k udržitelným, finančně dosažitelným a vysoce kvalitním službám, včetně zdravotní péče a sociálních služeb v obecném zájmu.

Zdůvodnění oblasti podpory:

Poskytovatelé sociálních služeb vytváří základní rámec pro poskytování sociálních služeb v území, přičemž jejich zajištěním jejich dostupnosti a jejich zkvalitněním se zvyšuje možnost integrace osob ohrožených sociálním vyloučením či sociálně vyloučených. Zároveň je třeba v této oblasti využít výhod komunitního plánování. Toto plánování je zaměřeno na zhodnocení a zkvalitňování zejm. sociálních služeb v území a na spolupráci se všemi aktéry působícími v oblasti poskytování těchto sociálních služeb. Ukazuje se, že právě spolupráce veřejného a neziskového sektoru se může cíleně zaměřit na problémy spojené s chudobou a sociálním vyloučením.

Metaevaluace uvádí vysokou relevanci intervencí zaměřených na sociální inkluzi a na systematický boj proti diskriminaci na trhu práce, podporu alternativních (flexibilních) forem zaměstnání.

Cíl oblasti podpory:

Zkvalitnění poskytování sociálních služeb

Navrhované aktivity oblasti podpory:

VIII/1 Rozvoj sociálních služeb, včetně těch určených sociálně vyloučeným nebo chudobou ohroženým osobám a rodinám.

VIII/2 Vzdělávání poskytovatelů sociálních služeb.

VIII/3 Realizace pilotních projektů v oblasti poskytování inovovaných sociálních služeb a jejich šíření.

Cílové skupiny:

Pracovníci poskytovatelů sociálních služeb včetně NNO

Podporované subjekty:

Instituce poskytovatelů sociálních služeb včetně NNO

Navrhovaný způsob implementace:

V rámci této oblasti podpory se navrhuje využívat **mainstreamové projekty** a **specificky zaměřené projekty** jako vhodný způsob implementace. U mainstreamových projektů v opatření VIII/2 se navrhuje cílové kritérium:

- náklady na (úspěšnou) účast 1 osoby po dobu 1 hodiny výuky v programu (tématu) X za předpokladu max. 20 osob ve výuce.

Pro podporu rozvoje systému se navrhuje využívat **systémové projekty**.

Navrhované indikátory:

Aktivita VIII/2: Vzdělávání poskytovatelů sociálních služeb

evropský
sociální
fond v ČR

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Klíčové výsledky intervence:

- zaměstnanci / spolupracovníci poskytovatelů sociálních služeb jsou více kvalifikováni a specializováni;
- sociální služby poskytovány cíleněji a účelněji.

Vzhledem k charakteru intervence je zřejmé, že vyhodnocování úspěšnosti intervence – tedy faktu, zda dochází ke zvyšování kvality poskytovaných sociálních služeb – bude nutné realizovat především prostřednictvím dopadových evaluací.

Je ovšem možné uvažovat o zavedení následujícího **proxy-indikátoru** pro monitoring zvyšování kvality sociálních služeb poskytovaných příjemci dotace:

- **Kvalita sociálních služeb poskytovaných podpořenými subjekty vyjádřená výsledky inspekce kvality sociálních služeb**

Definice: Průměrný bodový výsledek inspekcí kvality sociálních služeb realizovaných u podpořených poskytovatelů sociálních služeb a průměrný počet zásadních kritérií ohodnocených body 0 (neshoda) a 1 (částečná shoda), sledovaný periodicky.

Klíčový výsledek intervence: „Sociální služby poskytovány cíleněji a účelněji“

V rámci inspekce kvality sociálních služeb je pro hodnocení kvality aplikovaná standardizovaná metodika, v jejímž rámci se inspektoři bodově vyjadřují k vyhláškou stanoveným kritériím, za každé z nich přitom mohou udělit 0 – 3 body. Část kritérií je přitom vyhláškou označena za zásadní, u těchto musí dojít minimálně k převážné shodě (poskytovatel musí získat minimálně 2 body). V případě, že poskytovatel získá méně než 50 % z maximálního počtu bodů nebo je alespoň jedno zásadní kritérium hodnoceno nižším počtem bodů než 2, poskytovatel nesplňuje standardy kvality sociálních služeb.

Vyhláška stanovuje celkem 49 kritérií, z toho 17 je zásadních. Je ovšem nutné uvést, že inspekce kvality sociálních služeb často nekontrolují všechna kritéria (standardy), ale pouze část. Proto je vhodnější vyjadřovat uvedené indikátory procentuálně než absolutními hodnotami (tedy průměrný procentuální podíl získaných bodů z maximálního počtu a průměrný podíl neshod nebo částečných shod na celkovém počtu kontrolovaných zásadních kritériích).

Výsledek inspekce (počet získaných bodů, maximálních počet možných bodů, počet hodnocených zásadních kritérií, počet nesplněných zásadních kritérií a obecné vyjádření k plnění standardů kvality – na škále výborně, dobře, částečně a nesplněny) je zanesen do Registru poskytovatelů sociálních služeb k záznamu příslušného poskytovatele.

Další aktivity oblasti podpory VIII

Indikátory výstupu k aktivitám oblasti podpory VIII (implementovaným primárně na základě specificky zaměřených projektů) je nutno stanovit až na úrovni konkrétních projektů.

Navrhovaný způsob evaluace:**Aktivita VIII/2**Obecně k evaluaci aktivity:

Jak již bylo uvedeno výše v části věnované monitorovacím indikátorům, vyhodnocování aktivity VIII/2 musí být realizováno především prostřednictvím dopadových evaluací, poněvadž navrhovaným systémem indikátorů není možné spolehlivě měřit bezprostředně přičitatelné dopady intervence na kvalitu poskytovaných služeb v rámci zařízení poskytovatelů, kteří podporu na školení svých zaměstnanců čerpají. Vyhodnocování vlivu intervence na tuto kvalitu (a zároveň na vyšší cílenost a účelnost poskytování sociálních služeb) musí být realizováno především za pomoci kvalitativních evaluačních metod a technik.

Klíčové evaluační otázky:

Vede podpora k vyšší motivaci pracovníků poskytovat kvalitnější sociální služby?

Vede podpora k poskytování cílenějších a účelnějších sociálních služeb?

Vede podpora k vyšší míře specializace poskytovatelů sociálních služeb dle individuálních potřeb klientů?

Vede podpora ke zvýšení adaptability pracovníků v sociálních službách?

Typy a metody pro evaluaci:

Vhodnou metodou jsou případové studie realizované formou evaluačních návštěv. Součástí případových studií by měl být rovněž průzkum mezi klienty sociálních služeb a jejich subjektivní vnímání dopadu intervence na kvalitu poskytovaných sociálních služeb.

Evaluace by rovněž měla být zaměřena na interpretaci výsledků zkoumání administrativních dat. Do interpretace by měly být rovněž zapojeny kvalitativní metody typu řízených rozhovorů, fokusních skupin a/nebo DELPHI panelů mezi odborníky (zejm. inspektorů kvality sociálních služeb).

Evaluační aktivity je možné doplnit kontrafaktuální evaluací zaměřenou na interpretaci výsledku indikátoru „Kvalita sociálních služeb poskytovaných podpořenými subjekty vyjádřená výsledky inspekce kvality sociálních služeb“ – tedy srovnání trendu a hodnot dosahovaných příjemci podpory se srovnávací skupinou poskytovatelů sociálních služeb, kteří tuto podporu nečerpají.

Ostatní aktivity oblasti podpory VIII

Nad rámec aktivity VIII/2 (viz výše) jsou v oblasti podpory VIII navrhovány další dvě aktivity, jejichž implementace má probíhat především prostřednictvím specificky zaměřených projektů (ovšem doplňkově jako systémové projekty v případě aktivity VIII/1. Klíčový důraz pro vyhodnocení efektů je proto nutné klást především na sebehodnocení ze strany poskytovatelů sociálních služeb nebo jiných předkladatelů projektů, jímž bude především ověřována relevance projektem navržené teorie změny.

K doplnění těchto sebe-evaluací, jejichž cílem je především kvalitativní analýza způsobů, kterými realizátoři projektů (ne)docházejí k vytyčeným cílům, by měl být hodnocen dopad oblasti podpory jako celku k dlouhodobým cílům intervence (tedy její obecná schopnost dosahovat vytyčených dlouhodobých výsledků).

Klíčové evaluační otázky pro ověření dosahování dlouhodobých výsledků:

Vede podpora k poskytování cílenějších a účelnějších sociálních služeb?

Vede podpora k vyšší míře specializace poskytovatelů sociálních služeb dle individuálních potřeb klientů?

Vede podpora ke snižování sociálního vyloučení klientů poskytovatelů sociálních služeb nebo jejich rodinných příslušníků?

Typy a metody evaluací pro ověření:

Evaluace s ohledem na evaluační otázky výše – viz popis u aktivity VIII/2. Důraz je nutné klást především na kombinaci kvantitativních (měření kvality poskytovaných sociálních služeb na základě inspekcí kvality, dotazníková šetření) a kvalitativních metod (především evaluační návštěvy a participační evaluace obecně).

Evaluace dopadu intervence na snižování sociálního vyloučení klientů a/nebo jejich sociálních příslušníků je možné realizovat kvantitativně za pomoci administrativních dat nebo dlouhodobých dotazníkových šetření.

2.3. ALFA – BETA (průřezové oblasti podpory)

Tematické oblasti ALFA, BETA jsou koncipovány jako tematicky či předmětově zaměřené. V některých případech je však vhodnější koncipovat podporu „průřezově“ pro vybrané cílové skupiny. Jde vlastně o druhé hledisko třídění oblastí podpory, v němž se primární pozornost nevěnuje tomu, CO podpořit (vznik nových pracovních míst, sociální ekonomiku atd.), nýbrž KOHO podpořit. Návrh je označen jako oblast IX.

Novým prostředkem podpory v ESF je komunitně řízený místní rozvoj dle článků 28-31 Obecného nařízení k CSF fondům. Na rozdíl od tematicky zaměřených oblastí podpory v současném období je jeho hlavním znakem komplexnost (věcná integrita) řešené problematiky a přístup „zdola nahoru“, v němž problémy a příležitosti identifikují místní subjekty a navrhují jejich řešení pomocí samostatných projektů nebo subdodávek v rámci integrované místní rozvojové strategie. Návrh na základní podporu tvorby a realizace těchto strategií je označen jako oblast X.

IX. KOMPLEXNÍ PROGRAMY NA PODPORU INTEGRACE VYBRANÝCH SKUPIN

Vazba na investiční priority ESF:

Aktivní začleňování

Zdůvodnění oblasti podpory:

Pro územně rozptýlené, avšak demograficky charakteristické skupiny osob v různých životních situacích je typický výskyt vzájemně podobných problémů ve vztahu k vlastnímu příjmu, životní úrovni, dosažené kvalifikaci apod. Jejich životní situaci je třeba řešit komplexně, včetně jejich zaměstnání, sociálních služeb, poradenství apod.

Dle závěrů metaevaluace představuje určitý problém pro dosažení cílů intervencí nedostatečná komplexnost projektů; intervence se zaměřují na dílčí aspekty konkrétního problému na úrovni cílové skupiny, ale nemají schopnost řešit problém jako celek.

ESF však pracuje s více než 30 různými cílovými skupinami a není možné již nyní předpovědět u všech, zda by se pro ně měl sestavit komplexní program, který by zahrnoval podporu jejich zaměstnávání, bydlení, sociální integrace atd. Jako nejvíce pravděpodobné cílové skupiny pro tyto průřezové programy podpory identifikujeme:

- mladé lidi do 25 let ohrožené sociálním vyloučením (především pro nezajištění jejich práce a bydlení);
- osamělé matky a nízkopříjmové rodiny;
- část romské populace s problémy s jejich společenským začleněním;
- imigranti a azylovníci s potřebou podpory jejich sociálního začlenění.

Cíl oblasti podpory:

Komplexně řešit problematiku vybraných cílových skupin.

Příklad komplexní podpory integrace jedné vybrané cílové skupiny:

IX/1 Podpora mladých osob (do 25 let) ohrožených sociálním vyloučením - jejich zaměstnávání, rekvalifikace (v nutných případech), poradenství pro životní situace, motivace, psychologická podpora, vzdělávání a poskytování zdravotních služeb, příp. bydlení jako podmínky vstupu nebo udržení na trhu práce.

- o Transiční systém postupného zaměstnávání: přechod od veřejné služby do sociálních podniků a odtud do běžného zaměstnání (s počáteční podporou zaměstnavatelů).
- o Transiční systém bydlení: postupný přechod od ubytovny či azylového domu k sociálnímu bytu a odtud k běžnému nájemnímu bydlení (za předpokladu vyvedení z chudoby a návratu na trh práce).

Cílové skupiny:

Osoby sociálně vyloučené či ohrožené sociálním vyloučením

Podporované subjekty:

Úřad práce, nestátní neziskové organizace, města a obce, ostatní poskytovatelé sociálních služeb

Navrhovaný způsob implementace:

V rámci této oblasti podpory se navrhuje využívat **specificky zaměřené projekty** jako vhodný způsob implementace.

Doplňkově se navrhuje využívat **mainstreamové projekty** a **systémové projekty**. Nyní je však nelze určit, neboť skupiny, které budou potřebovat zvláštní podporu, budou vybrány až v poslední fázi příprav systému podpor.

Navrhované indikátory:

Indikátory výstupu k aktivitám oblasti podpory IX (implementovaným primárně na základě specificky zaměřených projektů) je nutno stanovit až na úrovni konkrétního projektu.

Navrhovaný způsob evaluace oblasti podpory IX:

Evaluace nad rámec evaluací na projektové úrovni je nutné realizovat především na základě kontextových dat. Vhodné indikátory pro kontextová data jsou vždy závislé na konkrétní cílové skupině, pro kterou je komplexní program vytvořen. Jeho vyhodnocení je ovšem nutné realizovat na úrovni konkrétního komplexního programu. Je proto nutné vytvořit především metodické materiály pro zajištění dostatečné vypovídající hodnoty těchto sebe-evaluací.

X. TVORBA A IMPLEMENTACE STRATEGIÍ MÍSTNÍHO ROZVOJE

Vazba na investiční priority ESF:

Strategie komunitně řízeného místního rozvoje

Zdůvodnění oblasti podpory:

Podpora strategií místního rozvoje je příležitostí k věcné a organizační integraci řešení problémů lokalizovaných do určitého regionu a příležitostí rozvoje tohoto regionu. Realizace těchto strategií má velký synergický potenciál, neboť umožňuje místním subjektům, které dobře identifikují konkrétní problémy místní populace a příležitosti k jejich překonávání, aby postupovaly koordinovaně. **Efektem této oblasti podpory by tedy bylo** méně překryvů a duplicit (snížení počtu žádostí zaměřených na stejné potřeby stejných cílových skupin v tomtéž regionu), **vyšší synergie** podpory (tzn. **vyšší účinnost a hospodárnost**) vyvolaná jednak integrací a kooperací, jednak odstraňováním uvedených překryvů a **vyšší účelnost** (orientace na specifické místní problémy). Nositelem těchto strategií mohou být například místní akční skupiny.

Cíl oblasti podpory:

Umožnit vznik a rozvoj místních akčních skupin a jejich strategií v oblasti sociální integrace a zaměstnanosti (ve spolupráci s řídicími orgány využití ERDF a EAFRD).

Metaevaluace doporučuje pro úspěšnou dynamiku vnějšího prostředí programu zaměřit cíleně intervence na lokální úroveň.

Navrhované aktivity oblasti podpory:

X/1 Vyhledávání a podpora vzniku místních akčních skupin a jejich strategií v oblasti sociální integrace a zaměstnanosti, financovatelné z ESF.

X/2 Podpora realizace regionálních/místních strategií v oblasti sociální integrace a zaměstnanosti.

Cílové skupiny:

Společensky znevýhodněné skupiny, nezaměstnaní, obyvatelé problémových regionů (tj. regionů se souběhem vysoké nezaměstnanosti, kriminality, sociálního napětí a chudoby)

Podporované subjekty:

Kraje, místní akční skupiny (mezisektorová partnerství), neziskové organizace, podniky, města a obce ve vybraných regionech

Navrhovaný způsob implementace:

V rámci této oblasti podpory se navrhuje využívat **specificky zaměřené projekty** jako vhodný způsob implementace.

Navrhované indikátory:

Indikátory výstupu k aktivitám oblasti podpory X (implementovaným primárně na základě specificky zaměřených projektů) je nutno stanovit až na úrovni konkrétního projektu.

Navrhovaný způsob evaluace oblasti podpory X:

Vyhodnocování oblasti podpory X jako celku by mělo být zaměřeno především na otázku, do jaké míry podpora přispívá k vzniku a udržení kvalitních místních strategií a partnerství. Vzhledem k očekávané heterogenitě předkládaných projektů není možné v současnosti formulovat konkrétnější evaluační otázky v návaznosti na cíle oblasti podpory – tyto cíle totiž budou stanovovány na úrovni konkrétních partnerství.

Klíčové budou opět mechanismy sebe-evaluace v rámci konkrétních strategií. Na této úrovni by tedy měly být stanoveny věrohodné a relevantní evaluační mechanismy pro vyhodnocení, jak takový projekt přispívá k naplnění těchto cílů – a to jak kvalitativně, tak i kvantitativně.

Vzhledem k inovativnosti přístupu využívajících strategií komunitě řízeného místního rozvoje je ovšem nutné rovněž realizovat tematické evaluace pro posouzení příspěvku tohoto implementačního mechanismu k dosahování cílů programu jako celku. Tyto evaluace by částečně měly být realizovány metodou meta-evaluace sebe-hodnocení jednotlivých strategií, musí být ovšem zároveň doplněny o další metody především kvalitativního charakteru pro identifikaci systémových výhod a přínosů, stejně tak ovšem rovněž slabin tohoto implementačního mechanismu vzhledem k cílům programu jako celku (tj. zvyšování zaměstnanosti a eliminaci chudoby). Za tímto účelem by rovněž měla být realizována určitá komparace kvalitativních přínosů a slabin strategií místního rozvoje oproti standardní implementaci podpory prostřednictvím izolovaných projektů jednotlivých předkladatelů. Klíčovými metodami pro toto vyhodnocení jsou případové studie, expertní panely, DELPHI panel, fokusní skupiny a jiné metody participativní evaluace („participanty“ by zde měli být především manažeři strategií místního rozvoje a další členové místních komunit zapojených do strategií a činných v oblasti podpory zaměstnanosti, boje proti chudobě a sociální inkluze – vedoucí představitelé municipalit, neziskových organizací, úřadů práce, atd.).

Klíčové evaluační otázky pro obecné posuzování implementačního mechanismu:

Jakým způsobem přispívá podpora k vytváření a udržení kvalitních strategií komunitě řízeného místního rozvoje?

Jakým způsobem přispívá implementační mechanismus strategií komunitě řízeného místního rozvoje k dosahování cílů programu? Jaké jsou jeho přínosy a výhody oproti standardním (individuálním) implementačním mechanismům, a naopak, jaké nové překážky pro dosahování těchto cílů generuje?

Jaké aspekty jsou klíčové pro vhodnost nebo nevhodnost implementačního mechanismu? Za jakých strukturálních podmínek je nástroj nejefektivnějším řešením pro dosahování cílů programu a v jakých strukturálních podmínkách se naopak neověřil? Jaké jsou klíčové determinanty pro vznik a rozvoj kvalitního (a udržitelného) místního partnerství, které efektivně řeší lokální problémy v oblasti zaměstnanosti a sociální inkluze? Které podmínky jsou rozhodující pro existenci životaschopné strategie místního rozvoje? Naopak, které aspekty implementace strategií bezprostředně způsobují neefektivitu a nefunkčnost řešení?

Metody a techniky pro evaluaci: viz výše.

2.4. *Prioritní oblasti podpory*

Vzhledem k šíři navrhovaných oblastí podpory a aktivit a předpokládanému požadavku ESF na koncentraci vybral zpracovatel 4 prioritní oblasti, na které by se měla podpora ESF soustředit.

Tyto prioritní oblasti byly vybrány tak, aby byly v souladu:

- (i) s prioritami Strategie Evropa 2020;
- (ii) s investičními prioritami návrhu nařízení o ESF pro období 2014 – 2020;
- (iii) s národními prioritami v oblasti zaměstnanosti a boje v chudobou;
- (iv) s výstupy analýzy současných a očekávaných problémů a potřeb v oblasti zaměstnanosti a boje s chudobou (část I této zprávy).

Prioritní oblasti jsou následující:

- I. Podpora tvorby udržitelných pracovních míst;
- V. Podpora veřejných služeb zaměstnanosti;
- VI. Podpora boje s chudobou a doprovodnými společensky nežádoucími jevy;
- VIII. Rozvoj poskytovatelů sociálních služeb.